

עַרְבוֹת

המועצה האזורית הערבה התיכונה | גליון 52 | שבט התשע"ד | ינואר 2014

חזקה מהרוח

כחלק ממשלחת הצלה ישראלית, יצאה ורדית אלוני, אחות ממושב עידן, לסייע לתושבי הפיליפינים שנפגעו לפני כחודש מסופת טייפון ונקלעו למשבר הומניטרי. **יומן מסע** עמ' 14

טינקרבל יצאה לשוחח עם הזוכה בפרויקט "קצר במדבר" במסגרת פסטיבל סרטים בערבה. **עמ' 18**

עמי שחם מתריע מפני הטלת עלויות פיתוח תשתיות המים על תושבי הערבה. **עמ' 9**

בצל המשבר, ראיון ראשון עם **חמי ברקן**, יו"ר הועדה החקלאית / ארליה דבוראי וקובי בן-שמחון. **עמ' 10**

דבר המערכת

מאז פורסם לראשונה עיתון המועצה בשנת 2001, עבר העיתון גלגולים רבים, החליף שמות ועורכים, תוכנו ועיצובו השתנו, אך תמיד נשאר מקור מידע עבור התושבים. העיתון במתכונתו החדשה ימשיך לעדכן אתכם בנעשה במועצה וגם יאפשר לכם להכיר את האנשים החיים בתחומה.

אנו חיים באזור ייחודי, בתוך נוף עוצר נשימה, במקום מרוחק המאופיין לעיתים באקלים קיצוני. רבים לא יבינו זאת, אחרים יקנאו בנו, ובכל זאת זה המקום שבו בחרנו להקים את ביתנו.

הערבה התיכונה כידוע, משתרעת על שטח עצום של כמיליון וחצי דונם, וכך למרות התחושה שאנו חיים במקום קטן שבו כולם מכירים את כולם, ישנן פנים רבות שאיננו מכירים. אנו מקווים שעיתון זה יצור שיח בין התושבים, יקרב בין היישובים המרוחקים זה מזה, ויחזק את הקהילה הייחודית שבה אנו חיים.

הכתבות בעיתון יעסקו באירועים מחיינו בערבה, ובאנשים החיים בה. במתכונתו החדשה יהיו בעיתון מדורים קבועים ובהם מדור טיולים, ספרים, אוכל וילדים, המיועדים להנאת הקוראים; מדור "עשינו עסק" להצצה בעסקים קטנים הפועלים בערבה ומדור "בית קטן בערבה" להכרת הבתים המיוחדים שבה; וכן מדור דעות שיהווה במה להבעת דעות התושבים בנושאים שונים.

אנו מזמינים את כולכם לקחת חלק בעשייה. קריאה נעימה.

נועה בן-שמחון

צילום: גלעד לבני

שיטפון בנחל ערבה.

תוכן עניינים

2	דבר המערכת
3	דבר ראש המועצה
4	חדשות ערבה
8	מדור דעות

כתבות

10	אופטימי, ראיון ראשון עם חמי ברקן, יו"ר הועדה החקלאית
14	בעין הסערה, ורדית אלוני מספרת על חוויותיה ממשלחת החילוץ לפיליפינים
18	נמר בדשא, ראיון עם זוכה פרויקט "קצר במדבר"

מדורים

17	עשינו עסק
18	מורה דרך
20	בית קטן בערבה
22	הסיפרייה
24	מועדון ארוחת הבוקר
26	ילדים

עורכת

נועה בן שמחון

עריכה לשונית

צופית לדרגרבר

עריכה גרפית

סטודיו ערבה

המו"ל

מועצה איזורית ערבה תיכונה

צילום שער

ורדית אלוני בפיליפינים, צילום: מתוך אלבומה הפרטי

כתובת ליצירת קשר

aravotnews@gmail.com

דבר ראש המועצה

חלפה שנה מאז נכנסתי לתפקיד ראש המועצה. ישנה אמירה שכיחה הגורסת 'שמה שלא עשית בשנה הראשונה, כבר לא תעשה'. אני מאמין שהעשייה שלנו בשנה הראשונה, תקבע את אופי העשייה שלנו בהמשך. זו הייתה שנה מלאת שינויים. ברמה הארגונית במועצה, התעצב צוות ניהול חדש והתרחשו שינויים מבניים משמעותיים. אלה, לדעתי, יאפשרו לקדם את האזור ואת תחומי האחראיות של המועצה. התחושה שלי שהצוות המקצועי והניהולי במועצה הוא צוות מצוין, שבכוחו להניע תהליכים נדרשים להמשך פיתוח האזור.

העונה החקלאית בעיצומה ואנחנו מזהים מספר אתגרים שהתפתחו במהלך השנים האחרונות. יושב ראש הוועדה החקלאית, חמי ברקן, ואנחנו פועלים יחד להתמודדות איתם. מדובר בסוגיות מורכבות. חלקן נובעות משינויים במרחב הכלכלי הכולל שאנחנו חלק בלתי נפרד ממנו, חלקן קשורות בפעולות שאותן יזמה המדינה כחלק ממגמה לצמצום היקף העובדים הזרים בישראל. בנוסף לזאת, תלויה ועומדת סוגיית שכר העובדים, שמהווה מרכיב עיקרי בעלויות לכל מעסיק ובוודאי עבור עסקים חקלאיים שבהם נדרש כוח אדם רב.

ישנן סוגיות שבהן יש לנו יכולת להשפיע ואנו פועלים בעניינן. אחת הסוגיות היא הניסיון להביא להכרה בעלויות ובהגבלות שחלות עלינו כמעסיקים באזור פריפריאלי. חלק אחר מהאתגרים שעומדים בפנינו מחייב שינוי תפיסתי גם אצלנו. לדעתי, עלינו לחתור באופן מיידי להקמתו של גוף משותף, בבעלות החקלאים, שמטרתו תהיה קידום החקלאי, פיתוח המוצרים בערבה. גוף זה יעסוק בפיתוח שווקים, בשיווק תוצרת, בעסקאות מול הרשתות, רכש של תשומות חקלאיות באופן מרוכז וקידום התוצרת של הערבה. כל זאת מתוך ראייה אזורית כוללת. פעילות אזורית משותפת שלנו, תוכל ליצור מהלך שיקדם אותנו בהקמתו של גוף כזה.

לצד מהלך דרוש זה, ישנם מהלכים חשובים שכבר יצאו לדרך. בחברה לפיתוח, למשל, מקדם מנכ"ל החברה, אריה גלבע, את פתיחתו של מרכז המבקרים במו"פ החקלאי. מדובר במרכז מושקע מאוד שימשוך תיירים רבים ועוברים על כביש הערבה. הכוונה היא, שממרכז זה יכוונו התיירים לאטרקציות ומקומות הלינה שבערבה. אני ממליץ לכולם לבוא ולבקר במרכז שייפתח בקרוב לקהל.

בנוסף, החברה לפיתוח פועלת לקדם את ההרחבות הקהילתיות ופיתוח של מקורות תעסוקה והיזמויות ביישובי המועצה. במקביל, לאור החשיבות שאני רואה בתהליך הרחבת היישובים והגברת הקליטה של משפחות לאזור, הקמנו בשנה האחרונה מחלקה שמטרתה לטפל בכל התחומים הקהילתיים, כך שהוותיקים באזור והנקלטים החדשים יפעלו מתוך הבנות ויכולו לקדם יחד את השינויים הקהילתיים הצפויים. תחום זה מרוכז על ידי נעמי בקר.

אני מאמין בקהילה שלנו. אני מאמין גם שיש לנו את היכולת להיות אזור מוביל ומשגשג. אני רואה את השינוי ואת התנופה בבתי הספר ויודע שהעתיד שלנו טמון שם בעבודתם של צוותי החינוך המנוסים בגיל הרך, בבית הספר היסודי, בחטיבת הביניים ובתיכון. רשת 'דרכא', שותפינו לביה"ס התיכון; חברת המתנסים, שותפינו למתנ"ס; ורשת ערי חינוך, שמלווה את החינוך בערבה - כולנו יחד נמשיך לייצר מערכת חינוך איכותית וייחודית, כזו שתהווה מודל וגאווה. לא מדובר בתהליך של שנה וגם לא של שנתיים. זהו תהליך ארוך, עקבי ומשמעותי. אני רואה את עבודתם של צוותי החינוך, שאותם מובילה איילת ביגר ובטוח שאנחנו בדרך הנכונה.

אתם מחזיקים בידיכם עכשיו את עיתון המועצה במתכונתו החדשה, שמבחינתי מבטא חלק מהשינויים שקודמו בשנה האחרונה. אני מקווה שהעיתון במתכונתו החדשה, בעריכתה של נועה בן-שמחון מחצבה, יהיה במה לכולכם, מעבר למידע והעדכונים. אני מאמין שזה מקום מצוין לביטוי ומעורבות. אני מזמין אתכם לשאול, להתבטא ולקחת חלק בעשייה.

אייל בלום

ביטחון

מענה לרעידת אדמה - המועצה רכשה ציוד לחילוץ בסיוע משרד הפנים

מחלקת הביטחון ממשיכה לפעול למען חיזוק ושיפור מערך הביטחון וההצלה, וכן למוכנות המועצה לשעת חירום. לאחרונה נרכשו מספר אמצעים לשיפור בטחון התושבים ובהם עגלה ובה ציוד לחילוץ מהריסות במקרה של רעידת אדמה. עגלה זו נרכשה בסיוע משרד הפנים ותופעל בשעת הצורך על ידי מתנדבי יחידת החילוץ, אשר עברו הכשרה מתאימה. מלבד זאת, הכשירו המועצה ופיקוד העורף מתנדבים למתן מענה ראשוני לחילוץ מהריסות.

מערך הכבאות פועל לביסוס תחנת הכיבוי בספיר ומכשיר את המקום לקליטת כבאית חדשה מסוג "סער", שהיא כבאית גדולה ומצוידת יותר מהכבאית המצויה כיום בתחנה. כמו כן רכש לאחרונה מערך הכבאות נגרר כיבוי עבור כל יישוב והוכשרו מתנדבים להפעלתו.

במשמר האזרחי, הושלם מעבר מתנדבי המתמ"ד, שהיה עד כה באחריות מג"ב, לאחריות המשטרה "הכחולה" ונקלטו שוטרים נוספים לתחנת המש"ק. קורס מתנדבי משמר אזרחי נוסף הסתיים ובימים אלה מתקיים קורס "שלב ב", למתנדבי המשמר האזרחי בעלי ותק.

כמו כן ייפתח בקרוב קורס חובשים ונהגי אמבולנס של מד"א אשר יחזק את יכולתנו לתת מענה רפואי הולם מהיר ויעיל יותר. החובשים החדשים, יצטרפו למתנדבים הפעילים שנשאו עד כה על כתפיהם את מלאכת רפואת החירום באופן מעורר כבוד והערכה.

בסוף 2014 תערוך המועצה עם נפת אילת תרגיל גדול לקליטת מתפנים. אנו מעריכים שתרחיש זה ימשיך להיות התרחיש העיקרי שעמו עתידה המועצה להתמודד במקרה של התפתחות לחימה בגזרה מסוימת ואף בתרחיש של מלחמה כוללת.

נועם כרמלי, קב"ט המועצה

מנכ"לית המועצה

חיזוק הקשר עם התושבים

בשנה האחרונה עברה המועצה שינויים פרסונליים רבים. תפקיד מנכ"לית המועצה, הוא אחד התפקידים שגובשו בתהליך זה. בימים אלה מושלם המהלך הארגוני במטרה לחזק את הקשר עם היישובים ועם התושבים. בכוונתנו ליצור מערכת חזקה ואפקטיבית למתן שירות ואיכות חיים ראויה לתושבי הערבה.

בשלב הראשון התקיימו פגישות עם מרכזי המשקים והנהלות היישובים בכל יישוב. מטרת הפגישות הייתה להכיר את בעלי התפקידים ואת הצרכים בכל אחד מהיישובים. פגישות אלה כבר הניבו תוצאות ובהן הפניה מיידית של תקציבים מהמועצה ליישובים עבור פיתוח התשתיות.

בסוף נובמבר הוצג ואושר במליאה תקציב המועצה לשנת 2014. התקציב מייצג את המשימות והמהלכים שאותם אנו מבקשים לקדם באזור. במסגרת התקציב שאושר, הוגדלו התקציבים עבור חינוך, איכות הסביבה, רווחה, תפעול ותחזוקה במסגרת המועצה. הוספו תקנים למנהל קהילה, רכז נוער, קצין ביקור סדיר (לתלמידים הנמצאים בסכנת נשירה מהלימודים), ותוספת לפעילויות תרבות וחינוך לא פורמלי.

אנו פועלים על מנת להעניק לתושבי הערבה איכות חיים ושירות זמין במגוון רחב של תחומים, הן במישור הפרטי והן במישור הציבורי. כל זאת, מתוך הבנה של הבעיות והרצון לתת מענה הולם לצרכים השונים.

רויטל טריפלר, רו"ח, מנכ"לית המועצה

חינוך ומתנ"ס

מאריכים את המנוף החינוכי

יעקב הכט מרשת "ערי חינוך", המלווה את עבודתנו החינוכית בערבה, מסביר שככל שזרוע ארוכה יותר, כך נדרש פחות כוח להניף מסה. זהו חוק המנוף, שתיאר לראשונה ארכימדס באומרו: "תנו לי נקודת משען ואניף את העולם". הכט מתייחס בהשאלה ליצירת מנוף חינוכי: כדי להניף הצלחה חינוכית של כל ילד וילד - צריך להאריך את זרוע המוטיבציה.

בימים אלו אנחנו מנסים להאריך את המנוף החינוכי: צוותי החינוך משתלמים ומועשרים על ידי מנהלי בתי הספר, בהנחיית רשת "דרכא" בתיכון ורשת "ערי חינוך" ביסודי, ומועצת תלמידים הוקמה הן בתיכון והן ביסודי. כמו כן יקלטו בקרוב בעלי תפקיד משמעותיים לצוות הניהול החינוכי - מנהל מחלקת נוער חדש, ואיש מקצוע לטובת טיפול בתלמידים בסכנת נשירה או תלמידים בעלי צרכים ייחודיים.

הערבה שלנו הופכת, בדומה לשאר העולם,

למגוונת יותר, הטרוגנית יותר, בעלת זהויות, דעות והעדפות שונות. מערכת החינוך צריכה לשקף את המגוון האנושי, ולאפשר רב תרבותיות. קהילה חזקה נמדדת בין השאר ביכולת להכיל שונות, ללמוד ולצמוח ממנה.

בימים אלו אנו בוחנים כיצד לשלב בבית הספר היסודי מסלול לימודים בגישה האנתרופוסופית. כל הורה יהיה רשאי לבחור במסלול זה עבור ילדיו. החודשים הקרובים יוקדשו ללימוד ודיון של צוותי המורים על מנת ליצור חיבור מעניין ומפרה.

את החורך נקדיש לתכנון חידושים ושיפורים במערכת החינוך לקראת השנים הקרובות. לצורך העניין נשמח להכיר את רצונותיכם, שאיפותיכם ומידת שביעות רצונכם מהקיים. נודה לכם מראש על השתתפותכם בסקר אנונימי מקיף על מערכת החינוך שיופץ בקרוב. שיתוף הפעולה והקדשת הזמן למילוי השאלון חיוניים עד מאוד לשיפור ולצמיחה של פעילותנו.

אילת להב-ביגר, מנהלת מחלקת חינוך ומתנ"ס

קהילה וצמיחה דמוגרפית

נערכים לקליטת תושבים חדשים

היעדים שהוגדרו על ידי ראש המועצה להגדלת אוכלוסיית הערבה בשנים הבאות דורשים מאתנו להיערך לקליטת תושבים חדשים, ולהכין תשתית תעסוקתית, קהילתית וחינוכית רחבה ככל האפשר.

בכל היישובים נערכים לקליטת תושבים בהרחבות קהילתיות, ולקליטת משפחות חקלאיות ודור המשך בנחלות ההורים, עד כדי הכפלת האוכלוסייה. צמיחה זו תהיה משמעותית גם בתחום התעסוקה. מהחקלאות המסורתית המהווה היום מקור תעסוקה עיקרי במועצה, ליזמות רבה יותר בתיירות, במסחר, ובמקצועות חופשיים.

מחלקת קהילה וצמיחה דמוגרפית אחראית

מגוון אפשרויות התעסוקה. בתחום התרבות אנו נערכים להקמת פורום רכזי תרבות, אשר יבנה תכנית שנתית לפעילות התרבות במועצה.

נעמי בקר, מנהלת מחלקת קהילה וצמיחה דמוגרפית

על בניית תכנית עבודה לפעילות השיווק והקליטה של התושבים החדשים. המחלקה תכין תשתית מתאימה בכל יישוב לקליטתם של המתיישבים החדשים, ותקים מערך תמיכה של צוות מקצועי לליווי היישובים בקליטת התושבים החדשים.

בספיר אנו נמצאים במהלך אחרון להקמת אגודה שיתופית קהילתית. בד בבד אנו פועלים לאיתור גרעין ליישוב. בחנוכה ביקרה קבוצה המונה כ-10 משפחות המעוניינות לעבור להתגורר ביישוב, ובמהלך משותף עם הגופים המיישבים אנו נערכים לקליטתם כבר בקיץ 2014. בהרחבה קהילתית בעין-יהב שווקו נכון להיום 35 מגרשים מתוך 59 של שלב א', ובצוקים החל תהליך לשיווק מגרשים של שלב ג'.

בתחום פיתוח מוקדי תעסוקה ופיתוח אזורי, אנו נמצאים בתהליך של הכנת תכנית להקמת מרכז שחייה וספורט, אקדמיה לספורט ומרכז יום למבוגרים. הפרויקטים נמצאים בשלבי תכנון שונים ומטרתם, בין היתר, להרחיב את

צילום: דני הדס

גן שעשועים. צוקים

רשות ניקוז ערבה

גאולות הקרקע

בשנת 1968, לאחר מלחמת ששת הימים, מוקשו בערבה שטחים רבים במוקשים נגד אדם ונגד טנקים. בהיות האזור באותה עת דליל באוכלוסייה וביישובים, מוקשו שטחים פתוחים רבים ומתקנים חיוניים של מים וחשמל גודרו גם הם במוקשים. בשדה גדול במיוחד בין צופר לעין יהב הונחו כ-40,000 מוקשים.

במהלך השנים נסחפו מוקשים רבים וזלגו עם השיטפונות הגדולים אל מעבר לשטחים שהוגדרו ממוקשים. בשנת 2010 סוכם על תקציב ממשלתי מיוחד, הוקמה הרשות לפינוי מוקשים (הרלפ"מ) והתקבלה החלטת ממשלה לפינוי השטח והפיכתו לשטח חקלאי, וזאת במקביל להזזת שטח הביטחון מזרחה. שלב א' של הפינוי הסתיים ובימים אלה יוצא מכרז לשלב ב'. בד בבד מבצעת רשות הניקוז הגנה על השטח מפני הצפות בעתיד, ולאחר הנחת קווי המים יוכלו חקלאים נקלטים לעבד את השטחים המפונים.

עמי שחם, מנכ"ל רשות ניקוז ערבה

צילום: גלעד לבני

מוקשים בין עין יהב לצופר

מו"פ

מייצרים ערוץ לפיתוח מוצר בעל ערך רפואי מצמחי בר שגדלים באזור

מו"פ ערבה תיכונה פועל להעמקת הידע וחיזוק המחקר, מציאת ענפים חדשים לחקלאות בערבה וקיום מערכת הדרכה למגדלים.

בתחום ההדרכה: מופעל מודל הדרכה שבו מדרך המנוסה בגידולי שדה מרכז קבוצת מגדלים ונפגש עמה בתחנת יאיר פעם בשבוע לדיון בנקודות עיקריות בגידול. מערכת חיישנים מותקנת בחלקות של מגדלים משלוש הקבוצות המשתתפות כיום בפרויקט, ובמסגרת הדיון מנתחת הקבוצה את הנתונים המגיעים מהחלקות שלהם.

מו"פ ערבה פועל להעמקת הידע ושיפור האגרוטכניקה בגידולים קיימים, מתוך אמונה כי שליטה טובה יותר בגידול תביא למיקסום הרווחים באיכות פרי טובה יותר, שליטה בתזמון הקטיף, בגודל הפרי ובכמות היבול

הכללית. המחקר בנושא זה, בשיתוף פעולה עם חברת סינג'נטה, עוסק בגידול של פלפל בתנאי קיצון.

בד בבד פועל המו"פ למציאת ענפי גידול חדשים במטרה להרחיב את מגוון הגידולים באזור. במסגרת זו נבחנים גידולי ירקות חדשים וזנים חדשים אך גם חלופות חדשות ומתקדמות יותר. בימים אלה אנו מובילים מחקר לפיתוח ענף האצות. גידול האצות נעשה במערכות מתקדמות, שמתוכנן אפשר ליצר חומרי גלם לתעשייה הקוסמטית והרפואית וליצור מוצרים בעלי ערך כלכלי גבוה יותר.

לנוכח המחסור הגובר בידיים עובדות, פועל המו"פ לחיזוק המחקר גם בענף המטעים - תמרים, מנגו וכרמים. ענף זה חשוב כגידול אלטרנטיבי לענף הירקות הדורש כוח עבודה רב. גידול המנגו והכרמים בערבה סובל במידה רבה מעלייה ברמת המליחות במים, ולכן קיימת חשיבות רבה לחיזוק המחקר בהדשן של המטעים.

במחקר אחר, שנערך בשיתוף פעולה בין המו"פ החקלאי למו"פ המדעי, אנו מייצרים ערוץ לפיתוח מוצר בעל ערך רפואי. המו"פ המדעי עוסק זה מספר שנים במציאת תרופות

מצמחי בר שגדלים באזור. אנו מאמינים שעל ידי מציאת אגרוטכניקה מתאימה יהיה ניתן לגדל צמחים בצורה מסחרית ולהפיק מהם תרופות. זהו מחקר ארוך טווח, אך אם יניב תוצאות טובות, יהיה בו פוטנציאל גבוה מבחינה כלכלית עבור משקים רבים.

בימים אלה מוקמת תחנת מחקר של אקולוגיה סביבתית חכמה לטיפול כולל בפסולת אורגנית בשיתוף פעולה עם משק רייס בעין-יהב. המחקר בתחנה יענה על השאלות העולות בנושא הפרדת פסולת מתוך כוונה לטפל בכל סוגי הפסולת, כולל הפסולת הביתית והכוונתה לשני ערוצים: יצירת קומפוסט אורגני ויצירת תחמיץ להזנת בעלי חיים. וכל זאת מתוך כוונה שבעתיד, מערכת זו תמומש בכלל המושבים ותביא ליצירת פתרון כולל לאזור.

נוסף לכל אלה, אנו פועלים למימוש מחקרי המו"פ ומכירת הידע המצטבר. ככל שגדל חוסנו הכלכלי של המו"פ, כך הוא יוכל להגדיל את פעילותו. הגדלת הפעילות תביא לתובנות מהירות יותר וליצירת פלטפורמה מחקרית מקצועית וחזקה, שתמשוך, מטבע הדברים, שיתופי פעולה עם תעשיות חקלאיות בארץ ובעולם.

בועז הורוץ, מנהל מו"פ ערבה תיכונה וצפוני.

ממדינות המוצא שלהם, נפעמים מהחדשנות בחקלאות, מהיבולים, מהאיכות, מהניהול, מהשיתוף והפתיחות. הם מתרגשים מהכנסת האורחים במשקים, מהטיפול המסור במרפאות כשהם נתקלים בבעיה, מחיי הקהילה והפעילות החברתית במושבים, ומתבוננים בקנאה בחופש ובשמחה של ילדינו. חלקם משתפים אותנו שהיו רוצים לחנך את ילדיהם ברוח דומה. הם עובדים קשה, ממש קשה, ולפעמים קשה להם להכיל את הפערים בין שם לכאן, אבל כל אחד מהם חוזר הביתה כשגריר של רצון טוב למדינת ישראל. מרכז המשתלמים מקיים שיתוף פעולה עם המו"פ, וקשר זה מהווה מקור למידה. בימים אלה אנו מצויים בעיצומן של ההכנות ליום הפתוח ולאירוח משלחות מהאוניברסיטאות במדינות השונות. אנו מזמינים את כולכם לבקר אותנו בביתן AICAT ביום הפתוח.

חני ארנון, מנהלת מרכז המשתלמים הבינלאומי בערבה (AICAT)

שבו שלוש כיתות קיימות, ובימים אלה מתקדמת בניית הכיתה הרביעית.

החזון והתכניות להמשך פעילות מרכז המשתלמים הבין-לאומי בערבה (AICAT), משתלבים בתכניות הפיתוח של המועצה וכוללים בניית קמפוס שיהווה מרכז ללימודי חקלאות וסביבה ויציע תכניות אקדמיות בשילוב עם אוניברסיטה מוכרת. בהתאם לתוכנית זו, קבוצה בין-לאומית ראשונה לתואר שני (מאסטר) תיקלט במרכז כבר בספטמבר 2014.

חלק ניכר מיכולת הקידום של פיתוח המרכז מתאפשר בעזרת מחלקת גיוס משאבים הפועלת במועצה. במסגרת פעילות זו שָׁבְנו לאחרונה מסיוור במזרח, אליו הצטרפו ראשי JNF ארה"ב (Jewish National Fund) שביקשו, כשותפינו לחזון פיתוח המרכז, להכיר מקרוב את תהליך העבודה שלנו גם בארצות המוצא. מעט מהתרשמות הסטודנטים: הסטודנטים, המומים מהסביבה המדברית, השונה לגמרי

מרכז המשתלמים

מספר שיא של סטודנטים

בשנת 1994, ביוזמתו של עמי שחם, יו"ר הוועדה החקלאית באותם ימים, הגיעה קבוצה קטנה של 25 קצינים מתאילנד לערבה, ללמוד צורת התיישבות חדשה, דומה לגרעין הנח"ל, בכוונה להעתיקה לאזורי הספר בארצם. מאז חלפו עשרים שנות עשייה וכיום, ינואר 2014, לומדים בערבה 1,020 סטודנטים משמונה מדינות שונות: וייטנאם, לאוס, מיאנמר, תאילנד, קמבודיה, נפאל, טיבטים מהודו והשנה, לראשונה, גם מאתיופיה.

במרכז המשתלמים מועסקים למעלה מ-60 אנשי צוות, מרצים, מנחים ומדריכים, רובם המכריע תושבי הערבה. הלימודים מתקיימים על פי רוב במבנה מרכז המשתלמים בספיר

בינוי ותשתיות

בניית המרפאה האזורית בספיר בשלבי סיום

על פי הערכתו של מנהל הפרויקט, גדי גוהר, האחראי גם על ניהול יחידת הבנייה במחלקה, טקס החניכה וגזירת הסרט מתוכנן לאביב 2014. כמו כן מתקדם פרויקט הכשרת ההרחבה הקהילתית בעין-יהב, עליו אמון רמי לבנה, מנהל יחידת התשתיות במחלקה. בשלב הראשון יוכשרו 59 מגרשים למגורים ו-38 מגרשים לתעסוקה שיכללו צימרים וסדנאות.

טטה דגני, מנהל מחלקת בינוי ותשתיות

מבנה המרפאה האזורית. טקס הפתיחה מתוכנן לאביב 2014 צילום: מחלקת בינוי

אינטרנט ערבה

מסתיימת העברת המנויים לעסקה החדשה

עם סיומה של שנת 2013 התנתקנו מהספק הקודם ומענתה נעבוד אך ורק מול "בזק בינלאומי". העברת המנויים לעסקה החדשה נעשית זה מספר חודשים ובאופן הדרגתי על ידי מחלקת האינטרנט בחברה לפיתוח. המהלך נעשה לאור הסכם שנחתם מול חברת "בזק בינלאומי", המשפר תנאים ומיטיב את איכות האינטרנט למנויים. עד עתה קיבלו כל המנויים הודעות והנחיות למעבר.

לדבריו של אורן קורין, מנהל התפעול ואחראי על מחלקת האינטרנט, נבע השינוי בעסקת האינטרנט מהצורך של התושבים, דבר שאילץ התייחסות ותגובה מהירה בנושא. מלבד זאת, השינויים בשוק התקשורת בארץ הציבו מציאות חדשה שהיה עלינו להתאים את עצמנו אליה. לדעתו של אורן הצלחנו להגיע למחירים שפויים וקבועים לאחר משא ומתן עם מספר ספקי אינטרנט, ושיטת העבודה השתנתה. היתרון שלנו נשאר כפי שהיה, והוא - זמינות ומתן פתרון לתקלות.

גילה טל, מנהלת אינטרנט ערבה

שותפות "ביחד" ערבה אוסטרליה

בית רחוק מהבית

טקסט: בחודש האחרון נתקלתם בוודאי באוסטרלי אחד או שניים לפחות בערבה. אולי שאלתם את עצמכם - מי הם? מהיכן הגיעו? ובעיקר - מה הם עושים כאן? שותפות "ביחד" של הסוכנות היהודית פועלת בערבה ונמצאת בקשר עם קהילה יהודית מיוחדת במינה, הפרושה באוסטרליה הגדולה בעיקר בשלוש ערים מרכזיות: מלבורן, סידני ופרת'.

יהודים בני הדור המבוגר באוסטרליה חשים צורך עז להמשיך ולחזק את הקשר לישראל, ולהצמיח מנהיגות עבור הדורות הבאים בקהילה היהודית. דרך אחת היא לשלוח את ילדיהם לבתי ספר יהודיים פרטיים. אך לא די בכך. בכירי הקהילה היהודית הבינו שהקשר לישראל חייב להישען לא רק על

חינוך בבית ספר יהודי והכרת ישראל דרך אמצעי התקשורת, אלא על חוויה אמיתית של ישראל. הצעירים מגיעים ממסגרות שונות - חלקן ביוזמות בית ספרית, חלקן מתנועות נוער יהודיות, וכולם במטרה להעצים את הקשר החם והתומך של יהודי אוסטרליה לישראל ולערבה.

במסגרת הביקור בישראל עוברים בני הנוער סדנאות הכרות עם ישראל באמצעות טיולים בארץ, על ידי מפגשים עם החברה הישראלית על גווינה, ובעזרת לימודי השפה העברית. אמצעי נוסף הוא האירוח הביתי בערבה, המהווה עבורם את אחד השיאים בביקור בישראל. בני הנוער האוסטרלים זוכים בערבה לבית רחוק מהבית (Home away from home), לחיבוק משפחתי, להיכרות ישירה עם הטבע בחבל הארץ המיוחד שלנו ולמפגש עם חקלאות וצינונות.

אורית אלקיים כהן, מנהלת שותפות ביחד ערבה אוסטרליה

נוער מהערבה מאוסטרליה. מפגשים עם החברה הישראלית צילום: אורית אלקיים כהן

הפורענות כבר כאן / חיים לויטה

אין ספק שמרחפת מעל משקים רבים בערבה סכנה קיומית כלכלית. עלינו להתארגן ולצאת למאבק. קולנו חייב להישמע

שאלה קריטית אחרת היא מדוע עלינו לשלם מס מעסיקים? מס המעסיקים הוטל לפני כעשר שנים, במטרה מוצהרת להפחית את מספר העובדים הזרים ולהעסיק במקומם עובדים ישראלים. כיום הבלוף ברור לכל. אין עובדים ישראלים שיחליפו את התאילנדים והדבר היחידי שנשאר הוא מס נבזה שמוטל על קבוצה קטנה של חקלאים. לפי הערכת שלמתי עד היום כ-300,000 שקל מס מעסיקים. הכאב הוא שיש לא מעט מקרים שמשקולת מס המעסיקים, היא שמביאה את החקלאי לסגור את המשק.

"כשירדו מחירי הפלפל ומחירי התשומות האמירו, ספק אם אנחנו מסוגלים להמשיך ולקיים את חברות היצוא. יש להקים קואופרטיב יצוא שיחלק את רווחיו בין החקלאים"

ובכן, מה עושים בנושא? בניגוד להוזלת תשומות וקואופרטיב יצוא, נושאים שתלויים במידה רבה בנו, סוגיית העסקת העובדים מורכבת יותר. עם זאת, אין פירושו שצריך להרים ידיים ולוותר, נהפוך הוא: היות שהנושא כה קריטי ועלול לגרום לחלק מאיתנו שרוצים לעסוק בחקלאות לסגור בעל כורחם את משקם, עלינו להתארגן ולצאת למאבק. מטרת מאבק שכזה היא להעלות לתודעת הציבור את העובדה שסכנת קיום ממשית מרחפת מעל הערבה, לשנות את תדמיתנו כעושיקי העובדים הזרים ולגרום לממשלה לתקן את הצווים והמיסים האבסורדיים שהוטלו עלינו.

עלינו להגיע במהרה לציבור של אנשים משפיעים במדינה: שרים, חברי כנסת, פקידי ממשלה, עיתונאים ואנשי אקדמיה. עלינו להשתדל להביא אותם לאזור, להראות להם את הנעשה פה ב-55 השנים האחרונות, להבהיר שכל המאמץ והשקעה שהושקעו פה, עלולים לרדת לטמיון. אני קורא למנהלינו: ראש המועצה, מנהל החברה לפיתוח ויושב ראש הוועדה החקלאית - לצאת ולארגן מאבק ציבורי נרחב בנושא. קולנו חייב להישמע. הפורענות כבר כאן.

בעניין זה היא: כיום, כשירד מחיר הפלפל ומחירי התשומות ושכר העובדים התאילנדים האמירו - האם אנו מסוגלים להמשיך ולקיים את החברות האלה?

כשהייתה רווחיות ענף הפלפל גבוהה לא עסקנו בשאלה זו, אבל כיום אי אפשר לברוח ממנה. כנהוג במקומותינו, במקום לחשוב, גייסו לפני כשנה חברה חיצונית שקיבלה מנדט "לבדוק את הנושא ולהגיש הצעות". אכן התקיים מפגש חשוב באולם רוזנטל בספיר והמסקנות אף הוגשו לציבור. אבל מישהו זוכר מה הומלץ? ומה נעשה בעניין מאז?

יש לפעול במהרה. יש להקים קואופרטיב יצוא, על פי מודלים שכבר קיימים בעולם, למשל בספרד. קואופרטיב שכזה, שישכור אנשי שיווק ומנהלים מעולים, ישלם להם משכורות יפות, אבל אחרי ההוצאות, שכזכור גם לחברות היצוא הקיימות יש - יחלק את הכסף הנוותר בין החקלאים. מבדיקה שעשיתי, מדובר בכחצי שקל לקילו. יחשב כל אחד כמה היה יכול לחסוך לו היה משווק לקואופרטיב כזה.

תחום נוסף שיש לבחון הוא שכר העבודה של התאילנדים. בנושא זה יש לא מעט אבסורדים. למשל - מדוע עלינו לשלם פיצויי פיטורין? על פי החלטת ממשלת ישראל, עובד תאילנדי שהשלים חמש שנות עבודה חייב לחזור לארצו. אין זאת החלטה של המעסיק, בוודאי שאין למעסיק רצון לפטר את העובד ובאופן עובדתי, הוא אינו עושה זאת. להפך, לאחר חמש שנים העובד התאילנדי הוא עובד מיומן ומנוסה ודווקא אז עלינו, מכורח, לוותר עליו.

בנוסף, מדוע עלינו לשלם לעובד תאילנדי פנסיה ישראלית? פנסיה משלם מעסיק לעובד, כדי שהוא יוכל להתקיים כשיגיע לגיל זקנה. למעשה, אנו נאלצים לשלם פנסיה בשקלים, לתאילנדי שיזדקק בבאטים (המטבע התאילנדי). מהלך זה שקול לתשלום של עשר פנסיות ולא אחת.

השבוע, בעוד מאות מכולות עמוסות פלפל מהערבה, עושות דרכן לנמל אשדוד ולאירופה - קבלתי מייל מחברת היצוא. "מחיר הפלפל ברוסיה 3.5 שקל ובאירופה 2-3 שקלים", נכתב בהודעה שכללה גם את המשפט הבא: "אנו מעריכים שעד אמצע ינואר המצב לא ישתנה". כיוון שהפלפל הוא הגידול העיקרי באזור, אין ספק שמרחפת מעל משקים רבים בערבה סכנה קיומית כלכלית. השאלה היא מה לעשות ואיך לעשות, כדי להתמודד עם המצב שאליו הגענו.

כצעד ראשון, יש לפעול להפחתת מחירי התשומות החקלאיות. בעניין זה מתבצע בוועדה החקלאית ניסיון מעניין של קנייה מרוכזת, זאת כדי להפחית את מחיר התשומות. אף שיש צורך לשפר את המודל, הרי שיש לברך עליו.

"מדוע עלינו לשלם פיצויי פיטורין? על פי החלטת ממשלת ישראל, עובד תאילנדי שהשלים חמש שנות עבודה חייב לחזור לארצו. אין זאת החלטה של המעסיק, בוודאי שאין רצון לפטר."

בשנה האחרונה דובר רבות על כך שפועלות חברות יצוא רבות מדי, כמדומני בסביבות 50. נראה שעודף חברות יצוא לא תורם לקבלת מחיר הולם לתוצרת שלנו. באופן פרדוכסלי, עוד ועוד חברות יצוא קמות בזכות יכולתן להרוויח כסף, ואילו עוד ועוד חקלאים בערבה סוגרים את המשק. משום מה לא שומעים על חברות יצוא שנסגרות, להפך, קמות חדשות.

כדאי לזכור שחברת יצוא קמה למטרה אחת - לגרוף כסף לבעליה. אין להאשים את החברות הללו על כך שהן מרוויחות כסף - הרי לשם כך הן הוקמו. השאלה היחידה שיש לשאול

מים כבדים / עמי שחם

משק המים בישראל נהיה למשק סגור הממומן על ידי תעריפי המים, אבל האם למדינה אין מחויבות לתשתיות הובלת המים ולפיתוח הגבולות והפריפריה?

המים, הקמת בריכות איגום בדרך, והחשמל - מייקרים את העלות עד 8-10 שקלים למ"ק. האם זה הוגן וצודק שאוכלוסייה מעטה של חקלאים תישא בעלות הפיתוח והתשתית? האם ימומנו גם הרכבת, החשמל והכבישים לבסוף על ידי הצרכן? לדעתי, מגמת ההפרטה שמסירה אחריות אינה מוכיחה את עצמה כמדיניות מתוקנת ומשופרת.

בנושא התעריפים העתידיים, נשאלת השאלה אם תשלום הצרכן על מלוא העלות הוא הפתרון. האם אין למדינה מחויבות לתשתיות הובלת המים ולפיתוח הגבולות והפריפריה? לטענתי, מימון הקמת התשתיות חייב להיות על חשבון המדינה.

בהקשר זה יש להביא בחשבון שהסכם החקלאים למחירי המים יסתיים ב-2016, עד אז המחיר למים השפירים יעלה עד 2.60 שקלים למ"ק. בערבה התיכונה פועלים היום מעל 50 קידוחים בתפוקה של כ-38.0 מלמ"ק בשנה. כל המים בערבה מוגדרים כמליחים ותעריפם שונה וזול מהשפירים. כיום תעריף הבסיסי למים מליחים הנו 1.263 שקלים. לאחר שיפור המים תהיה המגמה לצמצם את ההקצאות ב-20%-30%, מהלך שנשען על ההנחה שבמים איכותיים יותר ניתן לקבל יבולים ואיכות משופרים ולגוון את סל הגידולים.

מה עושים עד אז? בינתיים הוכנה ומובאת לשיפוט תכנית מיידית ל-5-6 השנים הקרובות. עלותה של התכנית עומדת על כ-500 מיליון שקלים והיא כוללת תוספת קידוחים, מאגרים אופרטיביים, הולכת מים מותפלים מכיוון צפית ומים נוספים בקו מחבר את הערבה הדרומית והערבה התיכונה. בכל מקרה התכנית משתלבת בתכנית האב המלאה של הערבה, שאושרה במרץ 2013, בעלות של כ-1.5 מיליארד שקלים. עיקרה של תכנית האב היא הבאת מים לערבה מצפון ומדרום תוך שמירה על הקידוחים הקיימים וביצוע של נוספים, הקמת מאגרים אופרטיביים והנחת קווים נוספים לשיפור הגמישות בהעברות המים.

חשוב לציין את בעיית האמינות והכשלים במערכות המים בערבה, וכמו כן את התלות בהסכם השלום. כ-7.0 מיליון מ"ק מים מופקים בקידוחים הנמצאים בתחום ירדן והמים מועברים לחקלאות הערבה התיכונה.

לעבור בדיקה כלכלית ולהצביע על מקור המימון. עד היום, הגיע המימון מתעריפי המים לשימוש ביתי, מה שאילץ ייקור של תעריפים. היום מנסים להטיל את הפיתוח על המגזרים, כגון פיתוח משק המים במגזר החקלאי על תעריפי החקלאות.

הזרמת מים מותפלים מהים עולה כ-3.5 שקלים למ"ק. הובלתם, הטיפול במיהול

לאחרונה פורסם בעיתונות שנציגים ישראלים, פלסטינים וירדנים חתמו בווישינגטון על הסכם "תעלת הימים", שבמסגרתו יוביל צינור מים מים סוף לים המלח. מלבד הכוונה לתגבר את מפלס ים המלח במים מים סוף, ההסכם כולל פרויקט נוסף להתפלת מים באיכות שתייה והנחת קווים להולכתם לערבה ולירדנים. המתפיל המתוכנן והקווים באורך של 170 קילומטר, ימוקמו בצד הירדני של הגבול.

מספר בעיות ממתניות לפתרון עד ליישום התכנית: הפרויקט ממומן על ידי הבנק העולמי והביצוע הוא בשיטת B.O.T, כלומר, יזם זוכה במכרז, והוא זה שיקים ויפעיל את המערכות ויגבה את התמורות מהצרכנים או מהמדינות ישראל וירדן; לוח זמנים לתכנון ולביצוע הוא תוך 10 שנים בהערכה; יש צורך מיידית במים - מי שתייה לרבת עמון, שיפור המפלס בים המלח, מי שתייה ושיפור באיכות ובכמות המים ביישובי הערבה לצורכי החקלאות; השיקול לפיתוח בצד הירדני אמנם יקל מאוד על ההתנהלות הסטטוטורית ועל ההתנגדויות, אך יעלה את בעיית התלות במדינה שכנה.

בהקשר הישראלי, ראוי לתת את הדעת על דרך מימון הפרויקט. החלטת הממשלה להקים את רשות המים במקום נציבות המים והקמתה של ועדת בין - ועדת החקירה הממלכתית בנושא ניהול משק המים בישראל - גרמו למשק המים בישראל להיות משק סגור הממומן על ידי תעריפי המים. על פי אחת ההמלצות העיקריות של ועדת בין יידרשו הצרכנים לשלם את עלות ההפקה. אין תקציבי מדינה. חשוב להבין שעלות המים בערבה, הפקתם, הטיפול במים והתפוקות שונים לחלוטין מהמקובל בארץ.

מאז הקמת רשות המים והיות חברת "מקורות" קבלן ביצוע יחיד, אין עבודות מאושרות ללא הרגולטור של רשות המים. כל פיתוח חייב

צילום: עמי שחם

קידוח מרזבה 'א7

אופטימי

ארל'ה דבוראי וקובי בן שמחון
צילום: גלעד לבני

הוא מזהיר מפני הליכה לאבדון, אבל שומר על קור רוח. מאוכזב מההיענות לקניית תשומת מרוכזת, אבל לא נואש מהרעיון להפוך את החקלאים לבעלי הבית של תוצרתם. **חמי ברקן**, יו"ר הועדה החקלאית מסכם שנה

היום, שלא כולו קשור במחסור בעובדים, באיכות עובדים או במס מעסיקים. המצב נובע, קודם כל, מתוך כך שאנחנו עוברים עונה שלישית חלשה. יש כאן הרבה פחד שמעורר הרבה רגשות. אני מבין את הלחץ. למצב הכלכלי יש השפעה גדולה מאוד על התחושה היומיומית שלנו".

ארל'ה: למרות שהצהרת שאתה לא רוצה להתעסק בנושא העובדים הזרים, אתה נשאב לנושא. בזמנו שמעתי שיש פיצול ואייל בלום, ראש המועצה, הוא שלקח על עצמו את הטיפול נושא העובדים. מהי בדיוק חלוקת התפקידים ביניכם בתחום הזה?

חמי: "כיו"ר הוועדה החקלאית אני בודק אלו מקרים אני יכול לפתור לבד. יש מקרים שאני מטפל בהם ויש מקומות שאני מסתייע באייל או במאיר צור, מנכ"ל תנועת המושבים.

שהתאפיינה במחסור אדיר בעובדים ולחץ גדול להשלים את המכסות", ממשיך ברקן. "המצחיק הוא, שכשנכנסתי לתפקיד אמרתי שהנושא שאני הכי פחות רוצה להתעסק בו הוא העובדים הזרים. זו הייתה ההכרזה שלי מהיום הראשון".

קובי: מהר מאוד הפך מחסור העובדים לבעיה אחת מתוך מכלול בעיות שמביאות אותנו למצב משברי מובהק וקריטי. לאור העמקת המשבר בענף הפלפל, האיום המחרף מצד משרד הכלכלה בעניין אכיפת חוקי עבודה והמסים הכבדים - חקלאים וותיקים ורבים בערבה, מדברים היום כבר במונחים של "חורבן בית", של "סכנה קיומית" שמרחפת על חקלאי הערבה. איך אתה רואה את המצב?

חמי: "אני מנסה כל הזמן לקבל פרופורציה. אני מצפה שאנשים יעשו רגע חשיבה. צריך להבין איך הגענו למצב שבו אנחנו נמצאים

"א פשוט", הוא מודה בלי חשק. "המצוקות האנושיות לא עוברות מעלי. לאורך כל היום אנשים מתקשרים ומספרים לי על הבעיות שלהם. מצד אחד המציאות קשה ומשפיעה באופן עמוק על החקלאים, אבל מצד שני אני צריך להיות מחושב, ענייני, לתת תשובות לפי המקסימום שאני יכול לעשות. היום אני גם יודע שאחוז ההצלחות בדרך כלל קטן מאוד. את רוב הדברים אתה לא מצליח לפתור, אתה מקשיב, מנסה, אבל לא מצליח לפתור".

בשעת ערב, בביתו שבפארן, לאחר יותר משנה בתפקיד יו"ר הוועדה החקלאית, חמי ברקן מחפש את הדרך הנכונה לבטא את שעל לבו. דרך ארוכה ומטלטלת עבר מאוקטובר 2012, אז הודיע יו"ר הוועדה הקודם, חיים חבלין, על פרישתו. "התבקשתי להיכנס לתפקיד כממלא מקום והמשכתי לתוך תקופה מתוחה

חלוקת התפקידים בינינו תלויה בשאלות: למי פונים? לאן רוצים להגיע? ומה ההשפעה שלי או של אייל על אותו בן אדם? לפני כשבועיים למשל יצאנו לכנסת ביחד, לפגוש את סגנית שר הפנים, פאינה קירשנבאום. נסענו כדי לקדם פתרונות לבעיות שקשורות לעובדים הזרים בערבה. יש היום חקלאים בחצבה ובעין-יהב שלא קיבלו עובדים בכלל, יש להם אפס עובדים וזה מצב בלתי נסבל. לכן החלטנו לקפוץ מדרגה ולהגיע אליה."

קובי: עד לפני שבועיים לא הייתם בכנסת?

חמי: "הייתי. ישנה ועדה בכנסת שעוסקת בנושא העובדים הזרים והיא מתכנסת פעם בכמה חודשים. במסגרת הוועדה הייתי בכנסת יותר מפעם אחת."

לחץ גדול

ברקן, בן 61, נולד לזוג הורים ילדי הארץ וגדל בכפר יחזקאל. "אני דור שלישי של חקלאים בארץ ישראל", הוא מספר בגאווה ולוגם מכוס תה מהביל המונח על שולחן המטבח. "הסבים משני הצדדים הגיעו מרוסיה וגם ההורים שלהם היו חקלאים. הם עלו בעליה השנייה והיו ממקימי הכפר. אבל למרות זאת, כששואלים אותי 'איפה נולדת?' אני תמיד עונה 'בפארן'. 44 שנה אני כאן, מהגרעין הראשון, שהתגבש בסוף כיתה ז'א. היינו אז בני 17."

במהלך השנים הספיק ברקן למלא שורה של תפקידים ציבוריים בפארן, לצד משק הכולל 95 דונם פלפל וחוות דגי נוי, שאותו הוא מפעיל היום עם שני בניו. ברקן שימש כגזבר, כמרכז משק וכנציג המושב בוועדות שונות, ביניהן גם הוועדה החקלאית. כיושב ראש הוועדה, החליט ברקן להעמיק את הפעילות, לפי דבריו, ב"נושאים חקלאיים פרופר". "הדבר החשוב לי ביותר הוא הדרכה חקלאית. חשוב לי לעבות את ההדרכה ליישובים הצפוניים. השנה ביקשתי למשל מד"ר שבתאי כהן, שיקדיש את הזמן שלו בערבה לעידן ולחצבה. התפיסה היא שעידן וחצבה צריכים לשפר משמעותית את ענף הפלפל."

קובי: מה הנחת היסוד בעצם, לחזק את ענף הפלפל?

חמי: "הנחת יסוד היא העובדה שענף הפלפל תופס נפח של 70% מכלל הגידולים בערבה. אני מכיר את הטענה שיש בערבה יותר מדי פלפל, אבל היות שזה המצב והמעבר לגידול

אחר הוא לא פשוט - צריך לבחון איך מוציאים את המקסימום. ענף הפלפל קיים, וכנראה יישאר פה גם עוד כמה שנים קדימה. הממוצע של הערבה הוא פחות מ-7 טון לדונם יצוא. הבעיה היא שמי שמוציא 7 טון לדונם פלפל לא יכול להתפרנס, אולי עדיף שבכלל לא יתחיל. לכן, חייבים לדאוג שהחקלאים ישיגו תוצאות טובות יותר."

ארל'ה: אבל יש הרגשה שאנחנו עומדים בפני נקודת שינוי. שהשינוי מתבקש, בכל אופן. לפני מספר שנים עברנו למשק של פלפל, וכשהמחירים בחו"ל היו בסדר ידענו שנים טובות. היום, הגענו כנראה לנקודה שצריך לקחת כמה צעדים אחורה. האם ישנה חשיבה בוועדה על אופי השינוי שאמור להתרחש גם ביחס לפרמטרים של יצוא ושוק מקומי וגם בהתייחסות למושבים עצמם? אולי חשיבה לפי גושים. כלומר, אילו גידולים יכולים להתאים יותר לגוש הצפוני, לגוש המרכזי ומה נכון יותר לגדל בגוש הדרומי והקר?

חמי: "בדיוק בעניין הזה, לפני כחודש, ביקר אצלנו חנן בזק, מנהל שירות ההדרכה במשרד החקלאות, כדי לבחון שינויים והתאמות במסגרת גושית. בפארן מגדלים רק פלפל, בערבה הצפונית יש יותר גידולי מטעים, מנגו וכרמים. כלומר, באופן טבעי נוצר במשך השנים איזשהו מתווה, סוג של הפרדה לגושים. לשמחתי, אם נסתכל על הקליטה האחרונה, נראה שהנקלטים של פארן וצופר פנו לפלפל, בעוד שבחצבה ועידן נטעו תמרים למשל. התהליך הוא תהליך נכון."

קובי: יש איזושהי קריאת כיוון של הוועדה החקלאית לאן פנינו מועדות? האם נכון לערבה להמשיך בפלפל, האם נכון לפרוץ דרך חדשה?

חמי: "קריאת כיוון היא אולי מילה מרחיקת לכת. צריך להבין שהאפשרויות הן לא רבות."

"כ-140 חקלאים קנו תשומות דרך הוועדה. זאת ההיענות נמוכה. הייתי רוצה שיהיו לפחות 300 חקלאים. זה חבל מאוד, כי החיסכון בשנה שעברה עמד על כ-30,000 שקלים למשק."

הלוואי שהיינו יכולים לפרוש משנה ולהגיד שחוץ מפלפל אפשר לפנות לחמישה ענפים אחרים. ענפים אחרים לא כל כך קיימים, כי

בכל דבר שאתה נוגע אתה נתקל בחסם. לדוגמה, אם איכות המים בערבה לא תשתפר, לא נוכל לגדל כאן כרמים. במנגו הסיפור די דומה. הדבר היחיד שנשאר פתוח, והוא יחסית רווחי, הוא ענף התמרים. אבל לתמר לוקח שמונה שנים עד הנבה מלאה, ההכנסה היא לא מיידית. בנוסף, מכסת המים בערבה מאפשרת למשק לגדל מקסימום 25 דונם תמרים. אז יש חשיבה, אבל צריך להיות ריאליים ולחשוב קודם כל איך משפרים את מה שכבר קיים."

ארל'ה: ואיך עושים את זה?

חמי: "בשלוש דרכים: שיפור התוצאות בשטח; הוזלת ההוצאות על ידי קניית תשומות מרוכזות; ושיפור ההדרכה של החקלאים."

"אם מסתכלים על מה שקורה בספרד, מבינים שאנחנו הולכים לאבדון בדרך שבה אנחנו הולכים. בה. אנחנו עושים טעות איומה."

ההיענות נמוכה

אחת התגובות המשמעותיות והנדרשות שיצאו מתוך הוועדה החקלאית במהלך המשבר הנוכחי היא קנייה מרוכזת של תשומות עבור חקלאי הערבה. "המהלך הוכיח את עצמו", מכריז ברקן, אבל ממחר לסייג את דבריו. "ברשימה אצלי רשומים כ-140 חקלאים שקנו תשומות דרך הוועדה. זאת ההיענות נמוכה. הייתי רוצה שיהיו לפחות 300 חקלאים. פארן וצופר הם המוליכים. יש מושבים כמו חצבה - שהוא מושב גדול. מתוך 135 משקים, רק 15 משקים הצטרפו. זה חבל מאוד כי החיסכון בשנה שעברה עמד על כ-30,000 שקלים למשק, וזה היה בקנייה של ארבעה מוצרים: קרטונים, פלסטיק, משטחים וחוטי הדליה."

ארל'ה: יש לך הסבר מדוע זה קורה?

חמי: "חוסר אמון שקשה לי להבין אותו. השנה לא ביקשנו דבר מהחקלאי. ביקשנו רק 380 שקלים כדי לכסות במעט את הייעוץ המשפטי. אנחנו נמצאים במהלך שמחזק את הכוח שלנו מול הספקים, הקמנו אגודה. הבנק הוא שמנהל את הקנייה, כלומר החקלאי בעצם עומד מול הבנק והבנק נותן צ'ק אחד לספק. לשמחתי, חברת 'ערבה' הרימה השנה את הכפפה והתחילה לקנות דרכנו את הקרטונים."

ארל'ה: בהקשר זה, בשנה שעברה הבאת לכאן נציגים מספרד שנתנו הרצאה מאלפת על מהלך שביצעו - איחוד של תשעה קואופרטיבים. המטרה שלהם הייתה לספק תוצאות טובות יותר לחקלאים שלהם, גם בקניית תשומות וגם בשיווק. הרעיון הזה יצר שיח באזור. חלק מצדדים במהלך שכזה, אחרים אומרים שלא ניתן לממש אותו. בינתיים קם פורום של חברות היצוא. האם יש לדעתך מקום לשתף את הוועדה החקלאית בפורום הזה?

חמי: לפני שנה פניתי לחברות היצוא וקיימנו מספר פגישות. אמרתי להם, 'אני רוצה שתשבו ביחד ותקימו בתוכם גוף מצומצם שייפגש על בסיס קבוע. תנסו לקבל החלטות משותפות כדי לראות כיצד אפשר להוזיל עלויות שכולכם בעצם שותפים בהן'. ביקשתי מהם שלושה דברים שלא התבצעו עד היום: אחד, דיווח ברמה שבועית על כמות הטון שכל אחד מתכוון להוציא מהארץ; שני, דיווח על כמות צבע הפלפל שנשלח; ולאן שולחים. חשבתי ועדיין אני חושב, שאינפורמציה שכזאת, אם תשותף בין חברות היצוא, תעזור לכולם מאוד במהלך השיווק".

קובי: משלא הצלחת לגייס את חברות היצוא המקומיות, לאן המשכת?

חמי: "היום אני עושה מהלך אחר לגמרי. גיבשתי צוות של מספר חקלאים מובילים בערבה, וצרפתי אליהם בכיר מ'אגרסקו' לשעבר שעסק בתחום הלוגיסטי. אנחנו מתחילים לקיים ישיבות של צוות היגוי בנושא של יצוא, אבל לא בנושא של חברות יצוא. כשהתחלתי לעסוק בנושא הזה, חשבתי שריבוי החברות הוא הבעיה. היום אני כבר לא מדבר על החברות. יכול להיות שאם הן ישתפו פעולה אפשר יהיה לחסוך 20-30 אגורות לקילו, אבל זו לא הפואנטה. אני רוצה להקים גוף שבעלי הבית שלו יהיו החקלאים עצמם. אני לא קורא לזה קואופרטיב, כי זה מונח שלא בהכרח מתאים לכאן. הפואנטה היא שמאז שהתפרקה 'אגרסקו', הפלפל הישראלי איבד את ערכו בשוק. פעם הפלפל הישראלי היה מספר אחת על המדף, היה לו שם. אפילו הספרדים קיבלו בבורסה 99 סנט לקילו, היום הלוואי עלינו. הם לא חווים את מה שאנחנו חווים בכלל. הם לא צועקים שצריך לצמצם את הפלפל, ממש לא. הם חוגגים".

קובי: כי הם מאוחדים מול הקניינים. זה נכון שמספרד לא יוצא פלפל בלי שידוע לגביו מחיר

מכירה וכתובת?

חמי: "נכון. לכן אני טוען שצריך להתעסק גם בשיווק ולא רק ביצוא. 'אגרסקו' היו אנשי קשר באירופה. לא משנה אם הם היו יעילים או לא וכמה זה עלה, אבל היה מי שמכר את הפלפל, היה מישהו שהסתכל, שראה מה המחירים בשוק. הכמות של 'אגרסקו' יצרה אפשרות לכוון לרשתות. חברת יצוא קטנה לא יכולה לבוא לרשתות כשיש לה אספקה רציפה לשבוע ימים בלבד והיא לא יכולה לספק רצף".

"קריאת כיוון היא אולי מילה מרחיקת לכת. צריך להבין שהאפשרויות הן לא רבות. הלוואי שהיינו יכולים לפרוש משנה ולהגיד שחוץ מפלפל אפשר לפנות לחמישה ענפים אחרים".

ארל'ה: מה שמפריע לפלפל הישראלי בשוק הוא שהסוחרים יודעים שתמיד ימצאו מישהו שימכור להם בחצי יורו פחות. הם עושים מכרז שבועי בין החברות הישראליות וכולם מתיישרים בסוף למחיר הנמוך. הבעיה שאין לנו גוף אחד שמנהל את העסק הזה. אז מהי התשתית שאתה רואה לנגד עיניך בנושא הזה ואיך חותרים למימושה?

חמי: "היום יושב צוות היגוי שמנסה לגבש את התשתית הזו. אם לא נגיש את הנושא לחקלאים בצורה מדויקת, המהלך לא יוכל לצאת לפועל. ברגע שאני מציע הצעה אחרת לשיווק והדברים לא סגורים עד הסוף, אף אחד לא יעזוב את חברות היצוא שלו. אני חושב שצריך להשתמש בחברות היצוא הקיימות כפלטפורמה ליצוא הפלפל, אבל בעלי הבית צריכים להיות החקלאים. לצורך העניין קבוצה של 100-150 חקלאים שיהיו בעלי הבית על הפרי וישתמשו בחברות היצוא כדי להוביל את הפרי לאירופה. במצב כזה נוכל להכתיב את המחיר ולהבטיח רצף אספקה לרשתות. המוצר שלנו חייב לקבל תנופה בשיווק, שיחזור להיות מה שהיה".

קובי: לפני שנה קמה ועדה שכללה חקלאים ומומחים חיצוניים, שעסקה בנושא פעילות חברות היצוא. הוסקו מסקנות בין השאר שנכון לצמצם את מספר חברות היצוא, אבל יישום לא התבצע. מי מבטיח לנו שגורלה של הוועדה הזו לא יהיה דומה לוועדה הקודמת?

חמי: "אני לא יכול להבטיח כלום. בזמנו, התרוצצתי הרבה, הלכתי לחברת 'צנובר', 'לענבי טלי' במושב לכיש, בכדי להתייעץ ולעמוד על הסיכוי שלנו להצליח. כולם היו פסימיים בצורה בלתי רגילה. בערבה הגענו כבר כל כך רחוק בתחום 'השיווק האישי' שלחזור אחורה יהיה מאוד קשה. אבל אני לא מתייאש".

ארל'ה: לאן נגיע אם גם מהלך כזה ייכשל?

חמי: "אם מסתכלים על מה שקורה בספרד ורוב האנשים לא מכירים את הנעשה שם, אז מבינים שאנחנו הולכים לאבדון בדרך שבה אנחנו הולכים כעת. אנחנו עושים טעות איומה. החקלאי הישראלי חושב שהוא משווק גדול. החקלאי הספרדי לא מתעסק בעניינים האלה בכלל".

כותבים מכתבים

ברקן תולה תקווה במהלכים פוליטיים, שמתבצעים לדבריו באופן ישיר מול שר החקלאות יאיר שמיר, איש מפלגת "ישראל ביתנו". "צריך לזכור", מבקש ברקן, "לאחר הבחירות האחרונות הגיעו כל חברי סיעת 'ישראל ביתנו' לביקור בערבה. בעקבות אותו מפגש הייתה אופוריה, תחושה שמישהו הולך להרים את הכפפה ומוכן לעזור לחקלאות, שלמישהו יש רגש למושגים כמו 'התיישבות' ו'חקלאות'. חלק מההבטחות לא מומשו עד היום, אחרות מומשו, כמו למשל הגדלת מכסת העובדים הזרים ועצירת מתווה ההפחתה. שמיר הצהיר ומצהיר גם היום, שהוא הולך לפתור את הנושא של מס המעסיקים. הלוואי".

קובי: בכל הנושאים שדורשים שינוי והתאמה למציאות הקשה שבה נמצאים החקלאים, לשר החקלאות אין סמכויות. הסמכות נמצאת במשרדים אחרים. יתרה מזאת, יש תחושה של כתף קרה מצד משרדים כמו האוצר, הכלכלה והפנים. מאיר צור כתב שאחרי שנתיים של משא ומתן מול משרדי הממשלה, הוא הגיע למסקנה שהמדינה "פועלת שלא בתום לב". אתה לא חושב שהגיע השלב ליצר מאבק ציבורי?

חמי: "יכול להיות, אנחנו שוקלים את זה היום. נשאלת השאלה: איפה עובר הקו האדום? מתי מבינים שההידברות לא מביאה תוצאות וצריך לעלות מדרגה? לעלות מדרגה זה אומר למשל לעלות לירושלים, להפגין, להוציא את כל משפחות החקלאים מכל הארץ, לעלות למשרד החקלאות, למשרד האוצר. כפי שכבר

לתוצאות. הרי לא התקבלו החלטות משותפות, לא ברמה המושבית ולא ברמה המועצתית. בדיעבד, היית עושה את הדברים אחרת?

חמי: "המפגשים בנושא עוד לא נגמרו. לא הייתה חשובה לי התוצאה אלא הדרך. היה חשוב שהערכה תייצר חזית אחידה. לפני המהלך הזה ואולי גם היום, אפילו בתוך היישובים עצמם, היה ערב רב של התנהלויות מול העובדים הזרים. הרצון שלי שניישר קו, שנגיע להחלטה משותפת. נכון להיום עוד אין יישור קו, אבל יהיה. אם לא יהיה יישור קו אני אקרא את כולם לסדר. לא מקובל עלי שהיום, חודש וחצי אחרי, עדיין יש מושבים שמתנהלים אחרת לגמרי. זה ייקח זמן אבל בסוף כולם ישתפו פעולה".

קובי: למה לא הגעת לאספות שיזמת ואמרת בעצמך את הדברים?

"אני כרגע לא מוליך מאבק ציבורי וגם המועצה לא. אבל אנחנו חלק ממערכת ארצית, ומאיר צור הוא נציגנו. הוא מוביל את המהלך וכשיהיה צורך נצטרף. אבל צריך להבין, נניח שהיו מבטלים את מס המעסיקים ומכירים בחלק מההוצאות שלנו על עובדים זרים - האם מצבנו היה משתפר באופן משמעותי? יכול מאוד להיות שגם אם ימצא פתרון בנושאים הללו, עונה גרועה תשאיר אותנו באותו מצב שבו אנחנו נמצאים היום".

חמי: "בפארן נכחתי באסיפה, אבל ביישובים אחרים לא היה צורך, או שנאמר לי במפורש שנציגי הוועדה מסתדרים לבד. האמת, לא ראיתי צורך להיות נוכח בכל האסיפות. באיזשהו שלב האחריות עברה ליישובים עצמם ומהיישוב האחריות עברה לחקלאי".

ארל'ה: מה התחושות שלך לגבי העתיד?

חמי: "התחושה הכללית גם אצלי, שהממשלה, זו שצריכה לעשות למען החקלאים, לא עושה מספיק. מבחינת אג'נדה התחושה היא לא טובה. אין לנו לובי בכנסת, המצב הוא לא פשוט. כל צעד הופך יותר קשה ומסובך. זה מה שיש, אבל צריך גם לזכור שעברנו פה כבר תקופות קשות. לא כל השנים ליקקנו דבש. נתגבר. צריך להישאר אופטימיים".

קובי: אתה אופטימי?

חמי: "אני אופטימי".

ארל'ה: האם מעבירים מספיק את המס שכאן אי אפשר לחיות אם לא עוסקים בחקלאות, שאין כאן אלטרנטיבה? כשחקלאי בערבה סוגר את המשק הוא קם והולך. האם המסר הזה עובר מספיק החוצה?

חמי: "המסר עובר. מאיר צור כבר עבר את הסף, לדעתו הגיעו מים עד נפש. אני כרגע לא מוליך מאבק ציבורי וגם המועצה לא. אבל אנחנו חלק ממערכת ארצית, ומאיר צור הוא נציגנו. הוא מוביל את המהלך וכשיהיה צורך נצטרף. אבל צריך להבין, נניח שהיו מבטלים את מס המעסיקים ומכירים בחלק מההוצאות שלנו על עובדים זרים - האם מצבנו היה משתפר באופן משמעותי? יכול מאוד להיות שגם אם ימצא פתרון בנושאים הללו, עונה גרועה תשאיר אותנו באותו מצב שבו אנחנו נמצאים היום".

קובי: התיאור הזה רק מחזק את הטענה שהורדת מס המעסיקים והכרה בהוצאות על העובדים הם לא בגדר הטבות, אלא מצב הכרחי לקיום פעילות כלכלית-חקלאית באזור הזה.

חמי: "אנחנו שואפים להגיע למצב שבו הממשלה תוריד את ההוצאות החודשיות לעובד ב-2,000 שקלים. ההורדה הזאת תבוא הן מהכרה בהוצאות על העובדים והן מהורדת מס מעסיקים. מהלך כזה לא יפתור את הבעיה של ענף הפלפל, אבל ישפר את מצבנו".

קובי: אתה אומר שהוועדה שואפת להגיע למצב שבו נוריד את ההוצאות החודשיות לעובד ב-2,000 שקלים, אבל רק לפני כחודש קידמת מהלך מידי להעלאת שכר העובדים שעלותו הסתכמה בתוספת של 2000 שקל לעובד. לצורך קידום המהלך כונסו אסיפות חברים דחופות בכל המושבים. התעוררה ביקורת שהאסיפות הללו יצרו פאניקה ובסופו של דבר לא הביאו

עשינו בעבר. אני לא מדבר על פעולות כמו לשרוף צמיגים ולסגור את הכביש. אני לא מאמין שזה יכול לעזור. כרגע, כל מה שעושים נשאר בתחום הפוליטי, כותבים מכתבים לשרים, לשר הכלכלה, האוצר והחקלאות, מבקשים פתרונות לנושאים כמו מס מעסיקים והכרה בהוצאות על העובדים במסגרת צו ההרחבה".

ארל'ה: יש איזה פידבק על המכתבים?

חמי: "משרד הכלכלה הודיע שייקח חברה חיצונית, בלתי תלויה, שתבדוק את הטענה שלנו כי ההשקעה שלנו בעובד תאילנדי עולה יותר מ-270 שקל לחודש. היה ויכוח שהמספרים אחרים, אנשי משרד הכלכלה ילכו איתנו יחד למשרד האוצר. בנט אמר, 'ברגע שיהיו תוצאות ובמידה ויכוח שזה נכון, נלך אתכם'".

"הממוצע של הערבה הוא פחות מ-7 טון לדונם יצוא. הבעיה היא שמי שמוציא 7 טון לדונם פלפל לא יכול להתפרנס, אולי עדיף שבכלל לא יתחיל".

קובי: משפחות לא מעטות בערבה כבר לא יכולות לחכות לשר בנט. גם לא ללפיד. חקלאים ותיקים מיואשים, חקלאים צעירים שנושאים על כתפיהם גם תשלומים עבור השקעות גדולות שביצעו - על סף פשיטת רגל. מהדברים שלך ברור שהמנהיגות בערבה לא עוסקת במאבק ציבורי וגם לא מתכננת מהלך אפקטיבי ומהיר. כל זה קורה כאשר התחושה היא שהקטסטרופה כבר כאן. יש מי שטוען שהמנהיגות בערבה שאננה, שהחלטתם לוותר על מאבק כיוון שהסיכוי שלו להצליח לא גדול. עד מתי נמשיך עם חלופת המכתבים? כמה משקים צריכים ליפול כדי שיובהר שנחצה הקו האדום?

בעין הסערה

ורדית אלוני

ארבע משלחות חילוץ קודמות בהן התנדבה לא הכינו את ורדית אלוני, אחות ממושב עידן, להרס והאובדן שהותירה אחריה הסופה הגדולה בהיסטוריה שפגעה בפיליפינים. **יומן מסע**

ביום שבת הגיעה ההודעה. אלעד סקר, מפקד יחידת חילוץ ערבה, הודיע לי שבקבות הטייפון בפיליפינים שהתרחש יום קודם, מתארגנת משלחת ישראלית של כוחות הצלה ורפואה. הוא שאל אם אני מעוניינת להצטרף למשלחת. כתבתי לו שאשמח, ולאחר שקיבלתי אישור ליציאת המשלחת ואני בין חברי הצוות, התקשרתי לקבל אישור לנסיעה מהממונים עליי. חיפשתי אחיות מחליפות והודעתי לצוות המרפאה על הנסיעה. מיד התחלתי להתארגן. שלוש פעמים יצאתי עם משלחות ישראליות למוקדי אסון בעולם. פעם אחת לפיליפינים שסבלה אז מהצפות עקב סופת טייפון חזקה. מלבד הפיליפינים הגעתי לפרו ולטורקיה. עכשיו זה קרה שוב. בפעם הרביעית.

אירגנתי את הצוות הרפואי הפרטי שלי: סטטוסקופ, אוטוסקופ, מד לחץ דם, גלוקומטר, אוקסימטר וכל מה שאצטרך למרפאה שאפעיל שם. זהו הצוות שמשמש אותי במקרים שאני מטפלת מחוץ למרפאה, והוא דומה לצוות שמסייע לי במרפאה במושב. התחלתי לברר על האקלים בפיליפינים ולארגן את התיק בהתאם. בפיליפינים חם ולח, אבל גם יורד גשם. במשלחת הקודמת לפיליפינים דאגו לנו למיטות ומבנים ללינה, לכן הפעם החלטתי שאין צורך לקחת שק שינה או מזרן. לצערי הפעם טעיתי.

"הדרך הייתה נוראית, שטחים שלמים הרוסים לגמרי. בגדים מפוזרים, כלים של אנשים, מכוניות בתוך עצים, גופות בשקים לצד הדרך. מראות נוראיים. התכנסו. כל אחד לעצמו."

הגענו לשדה התעופה ושם נפגשתי עם יתר חברי המשלחת מטעם F.I.R.S.T העמותה הישראלית להחשת סיוע בהצלה בינלאומית, ו-IsraAID (The Israel Forum for International Humanitarian Aid). המשלחת כללה את מפקד יחידת חילוץ מקיבוץ צובה, שהוא גם מפקד המשלחת; סטודנט לרפואה מירושלים; ורופא מסורוקה, שעבדתי איתו לפני חמש שנים במשלחת הקודמת לפיליפינים; צלמת מטעם IsraAID ומוביל המשלחת. עלינו על טיסה רגילה של אל-על לבנגוק. עשר שעות טיסה. לאחר המתנה המשכנו למנילה שבפיליפינים. במנילה, לאחר המתנה נוספת טסנו לאי סבו (Cebu Island). צפון

סבו נפגעה גם היא בסופה, ושם גם פעלה בהמשך המשלחת הצבאית הישראלית. בסבו פגשנו מקומיים אוהבי ישראל, חברי הכנסייה האוונגליסטית המקומית. הם הכירו לנו את הגנרל המקומי שאחראי על הסדר באי הזה ובאי נוסף שנקרא מינדנאו. הוא הבטיח שיעזור לנו להגיע לטקלובן (Tacloban), עיר המונה כ-250,000 תושבים, ונפגעה קשה מאוד משום שהסופה הגיעה מהאוקיאנוס.

בשלב הזה עוד לא הבנו למה דווקא הגנרל הוא שצריך לדאוג להגעה שלנו לטקלובן. בינתיים התחלנו להתארגן. קנינו תרופות, מים ואוכל. זה נמשך יום וחצי. כשמזמינים שם תרופות, לא תמיד מקבלים בדיוק את מה שמבקשים, מקבלים את מה שיש בבית המרקחת. בערב ארזנו את הצוות שלנו בארגזים ובבוקר כבר יצאנו לכיוון שדה התעופה. הגנרל והשוטרים ליוו אותנו ועם שתי נשים מהקהילה האוונגליסטית הגענו לשדה התעופה.

שדה התעופה היה עמוס באזרחים שניסו להגיע לטקלובן, במטרה לחפש ניצולים מהמשפחות שלהם. כיוון שלא הייתה תקשורת מהאי החוצה, הם חיפשו דרך לחזור אל האי. טקלובן הייתה למעשה העיר הראשונה באי לייטה שהסופה פגעה בו והוא נהרס כמעט לגמרי. כשהגענו לשדה התעופה האזרחי, כל הטיסות כבר היו מלאות ולא הצליחו לסדר לנו כרטיסי טיסה אל האי. הועברנו לשדה התעופה הצבאי, שם פגשנו משלחות של צוותי הצלה ורפואה ממדינות נוספות מכל העולם. גם הם רצו להגיע לטקלובן עקב ההרס הרב שם. היו שחיכו שם ארבעה ימים ולא מצאו מקום בטיסה, אחרים פשוט שכרו מטוסים פרטיים ומסוקים שייקחו אותם לאי הסמוך.

לאחר כחצי יום המתנה בשדה התעופה הצבאי, הצליח הגנרל לסדר לנו שלושה מקומות על הרקולס צבאי. כיוון שהיינו שישה חברי צוות, היה ברור שהראשונים שיעלו על הטיסה הם ראש המשלחת, הרופא ואיש לוגיסטיקה. השאר, ואני ביניהם, היינו אמורים לצאת בטיסה שאחרי. לאחר המתנה נוספת התברר שיש מקום נוסף על הרקולס ואמרו לנו שאם נמהר, נוכל אולי לעלות על אותה טיסה עם אנשי המשלחת שלנו. קראתי לצלמת שהצטרפה למשלחת ולשתי המקומיות שליוו אותנו. כך בעצם הצלחנו להעלות את הצוות כולו לטיסה.

כל אחד מאתנו לקח בחופזה כמה ארגזים שהיה יכול להרים. ארגזים של תרופות,

אוכל ומים. עלינו להרקולס עם צוותים מכל העולם, כל אחד טרוד בהעמסת הצוות שלו. טסנו לטקלובן. כשירדנו מהמטוס קלטנו את גודל האסון במקום. שדה התעופה היה הרוס לגמרי. מהטרמינל נשאר רק עמודים, רצפה וחלק מהגג. המוני פליטים צבאו על המעברים - משפחות, זקנים, גברים, נשים וטף. חלקם פצועים, חלקם חולים, וחלקם תשושים. מאחורי הטרמינל נערמו שאריות ציוד מהטרמינל: דלפקים, משקלים, טלוויזיות, מסועים, זכוכיות, קרשים, עצים. הכל התנפץ וקרס. נשטף בגל הצונאמי שהתלווה לסופה. התושבים סיפרו שהרוח הגיעה למהירות של 300 קמ"ש ובנוסף נישא צונאמי לגובה של כ-30 מטרים.

"כשירדנו מהמטוס קלטנו את גודל האסון במקום. מהטרמינל נשאר רק עמודים. המוני פליטים צבאו על המעברים. הכל התנפץ וקרס. התושבים סיפרו שהרוח הגיעה למהירות של 300 קמ"ש ובנוסף נישא צונאמי לגובה של כ-30 מטרים."

כל משלחת שהגיעה, הורידה את הצוות שלה, הניחה בערמה ושמרה עליו. היה בלגאן נוראי. המוני פליטים וצבא שמנסה לשמור על הסדר. ללא חשמל, ללא מים, תשתיות הרוסות, מי ביוב זורמים ברחובות, מחלות וזיהומים בכל פינה. מדובר כמובן בעיר מסודרת ביום יום, שיש בה חשמל מים ומערכת ביוב. נחתנו

"האיאן"

הסופה החזקה ביותר שידע העולם

למעלה מ-10,000 בני אדם נהרגו לפי הערכות מפיגעת סופת הטייפון "האיאן" בפיליפינים. כ-720 אלף איש פונו מבתיים באזורים המועדים לשיטפונות ולמפולות בשל הגשמים העזים. "האיאן" פגעה בשישה איים במרכז הפיליפינים, עם רוחות שהגיעו לעוצמה של 235 קמ"ש. רוב מקרי המוות התרחשו כתוצאה מטביעה או מקריסת בניינים. מטאורולוגים טענו ש"האיאן", שהכתה במדינה בנובמבר 2013, היא הסופה החזקה ביותר שידע העולם מאז אוקטובר 1979.

בשעת אחר הצהריים של יום שלישי והתחלנו מיד לחפש צוותים רפואיים לחבור אליהם כדי שנוכל להתחיל לעבוד. הלכנו לראות את המרפאה המקומית שנפתחה במבנה הרוס. היא הייתה במצב מזעזע. אני זוכרת אנשים שוכבים על הרצפה ומחוץ למרפאה המונים ממתנים. חלקם היו מחוברים לאינפוזיות, חלקם שותים מים עם אלקטרוליטים, כדי להחזיר להם את הנוזלים שאיבדו בהקאות ובשלשולים עקב זיהומים. אישה לאחר לידה ליד אנשים עם זיהומי בטן. פצועים עם פצעים מזהמים. כולם ביחד בערבוב הזוי.

בשעה חמש וחצי כבר התחיל להחשיך והתחלנו לחפש מקום לשינה. המקום הטוב ביותר היה בסופו של דבר הסככה השבורה שנשארה מהטרמינל. היו שם מאות אנשים ללא שירותים, ללא מים זורמים, ללא אוכל. ההבעה על הפנים שלהם הייתה של פחד ואי וודאות ולא הייתה דרך להקל עליהם את השהייה עד לפינוים במטוסי התובלה. אנשי משלחות נוספות, הצבא האמריקאי ושוטרים מקומיים שמרו על המקום בכוחות מתוגברים, כי בשלב הזה כבר הגיעו דיווחים על ביזה, אונס ועברות אחרות בעיר. בנוסף גילינו שהאוכל שלנו לא הגיע איתנו וכל אחד מצא כמה חטיפים שהביא איתו לדרך. זה מה שאכלנו. הסתדרנו. את הלילה בילינו ברביצה על הרצפה.

למחרת קמנו והתארגנו. קפה קיבלנו מהשוטרים שישנו באזור שלנו. המשכנו בסיבוב הפגישות שלנו עם הנציגים. אז התברר לנו שלא נוכל להתחיל לעבוד לפני שנירשם בבית העירייה ומשם יצוותו אותנו למקום שבו זקוקים לעזרה רפואית. זה היה היום הרביעי בפיליפינים. עלינו על משאית, עם הגנרל, העוזר שלו ועוד שני אנשי צבא חמושים. הדרך הייתה נוראית, שטחים שלמים הרוסים לגמרי. שבבי עץ, בגדים מפוזרים, כלים של אנשים, מכוניות בתוך עצים, שאריות של בקתות נותרו בערמות, גופות בשקים לצד הדרך. מראות נוראיים. התכנסו. כל אחד לעצמו.

מבית העירייה שלחו אותנו לאצטדיון שאליו שלחו את כל הכוחות. הבנו מהר מאוד שלא יהיה אפקטיבי אם נישאר שם ונסענו לבית החולים המקומי. בית החולים היה משותק מעבודה, כל מי שהיה יכול לברוח בסופה, ברח. חולים וצוות בית החולים, פשוט עזבו, השאירו אחריהם בגדים, שאריות אוכל, כיסאות גלגלים, מקלות הליכה, עמודים

שאינפוזיה עדיין נשארה תלויה עליהם. הנזירות במקום סיפרו שבטיפול נמרץ, בזמן הסופה, כבה החשמל וקומת הקרקע הוצפה. הן אמרו שמכונות ההנשמה כבו וצוות הרופאים והאחיות התחיל להנשים ידנית. כשהבינו את חומרת המצב התחילו לגמול את האנשים מתרופות הרדמה, העירו את החולים והחתימו אותם על אישור הפסקת החייאה והם פשוט מתו. לא היה מה לעשות.

כשהגענו, בית החולים היה מנותק מחשמל וממים. הצוות המקומי כבר עזב. היה שם צוות אחר שהגיע מהאי מינדנאו בפיליפינים ואנחנו הצטרפנו אליהם לעבודה. קיבלנו אישור ללון על המיטות והספסלים שבקומה השנייה של בית החולים הנטוש.

"מכונות ההנשמה כבו וצוות הרופאים והאחיות התחיל להנשים ידנית. התחילו לגמול את האנשים מתרופות הרדמה, העירו את החולים והחתימו אותם על אישור הפסקת החייאה והם פשוט מתו. לא היה מה לעשות."

למזלנו הטוב, בבית החולים הייתה באר מים בחצר ואנחנו שאבנו ממנה מים בדליים והעלנו אותם לקומה השנייה, לשירותים ולמקלחת. למרות החום הרב והלחות המעיקה היו המים קרים מאוד והשתמשנו במשפכים להתקלח בערב לאחר העבודה. ביום שישי הגיע כל הציוד שלנו והארגזים עם האוכל. בערב אכלנו בעצם את הארוחה החמה הראשונה שלנו מאז שהגענו לאי לייטה. ניתאי, הסטודנט, קידש, בלי יין, כי לא היה אלכוהול. אבל היו לנו נרות ובישלנו ספגטי ברוטב עגבניות ואורז עם ירקות.

עבדנו בבית החולים שלושה ימים שבמהלכם הגיעו המוני אדם. כיוון שהודיעו על הפעילות שלנו ברדיו המקומי ובמגפונים ברחובות, גברה כמות האנשים מיום ליום. ההתקשרות עם האנשים הייתה בשפה האנגלית או באמצעות מתורגמנית שדברה בשפה המקומית. הגיעו אנשים עם מחלות קשות, חלקם מתו מזיהומים ומכשל מערכות, היו שבאו, על אף שלא נזקקו לטיפול, אלא רק כדי להרגיע את חששם של החולים ועודדו אותם להיבדק על ידי הצוות. שמענו סיפורי גבורה וסיפורים עצובים מאוד.

הזרקנו הרבה מאוד זריקות נגד טטנוס. האנשים אינם מחוסנים בשגרה, אין להם כסף לאוכל או לתרופות ביום יום ומעט מהחיסונים שהיו להם נשטף בסופה. לכן חילקנו תרופות בחינם. פגשנו בחור בן 36 שקפץ למים, לאחר שהבת של אחותו נסחפה. הוא ניסה להציל אותה ללא הצלחה ובדרך גם נפגע בעצמו. לא היה מי שיתן לו טיפול אנטיביוטי בזמן והוא הגיע במצב קשה, עם זיהום ספסי. לבסוף הוא מת אצלנו בבית החולים.

ביום ראשון, שבוע מאז שהגענו לפיליפינים, עברנו לעיר אחרת. לעיר טקלובן המשיכו להגיע צוותים מכל העולם, ולבית החולים שבו עבדנו הגיעה משלחת קוריאנית עם בית חולים נייד וצוות רפואי שכלל 40 רופאים, אחיות ומנתחים. הרגשנו שכבר לא נהיה מועילים שם והחלטנו להמשיך למקום שבו צריכים אותנו יותר. עלינו על שני וואנים עמוסי ציוד ותרופות ונסענו לעיר ששמה אורמוק (Ormoc). בדרך התגלו עוד מנזקי הסופה, גזעי עצים כרותים על ההרים מסביב ובתים שלמים שנהרסו. תורים ארוכים של אנשים שעומדים לאורך קילומטרים במשך שעות בשמש הקופחת לחלוקת מים או לחם.

צילום: מתוך אלבומה הפרטי

אלוני עם מטופלים

צילום: ורדית אלוני

הרס בדרכים. שטחים שלמים הרוסים לגמרי

יחידת חילוץ ערבה

יחידת חילוץ ערבה הוקמה בשנת 1991, ומאז היא קיימת על מנת לתת מענה וסיוע לאורכה ולרוחבה של הערבה. 90 מתנדבים פועלים ביחידה ולהם התמחויות שונות: איתור, רפואה, חילוץ בעזרת חבלים (טג"ח = טיפוס, גלישה, חילוץ), חילוץ ממים זורמים (שטפונות) ולוגיסטיקה.

מתנדבי היחידה, תושבי הערבה ויישובי כיכר סדום, פועלים במסגרת המתנדבים של משטרת ישראל ולאורך כל ימות השנה בשיתוף פעולה עם חיל האוויר, מד"א והחטיבה האזורית.

כמו יתר יחידות החילוץ בארץ, גם יחידת חילוץ ערבה פועלת עם עמותת "פירסט" (F.I.R.S.T), העמותה שבמסגרתה יוצאות משלחות סיוע ישראליות לאזורי אסון בכל העולם. את המבצע האחרון בפיליפינים ניהל מישראל אלעד סקר, מפקד יחידת חילוץ ערבה, עם 'צוות חו"ל' של העמותה.

פעילות יחידת החילוץ בארץ ובעולם נעשית בהתנדבות ומתוך תחושת שליחות ורצון אמיתי לסייע, לחלץ ולהציל חיים. העניין והאכפתיות, תחושת השליחות והסיפוק העצום בהצלת חיים וסיוע בעתות מצוקה, הם המנוע לפעילות המתנדבים ביחידה לאורך 23 שנות קיומה.

מפצעים מזוהמים ומהזנחה. שוב הזרקנו המון זריקות נגד טטנוס. רוב המטופלים הפצועים שהגיעו אלינו היו כאלה שנפגעו לפני שבוע ונשארו ללא טיפול. באחד הימים הגיעו למרפאה שני פצועים שניסו לסדר את ההריסות בביתם. הרוח העיפה עליהם את לוחות הגג, והלוחות חתכו להם את הידיים עמוק מאוד. הם לא היו יכולים להזיז את האצבעות בגלל נזק עצבי. חבשנו אותם, חיברנו אינפוזיה והסענו אותם לבית החולים, בתקווה שינותחו שם ויתקנו הנזקים לגידים ולעצבים. הם חזרו אלינו למחרת כדי לקבל זריקות נגד טטנוס, כיוון שבבית החולים כבר לא נותרו חיסונים. גם הנזק בידיים נשאר כשהיה.

אם ובידיה תינוק בן חודשיים הגיעה אלינו למרפאה. בבדיקה האזנתי לריאות שלו ומיד הבחנתי שהוא סובל מדלקת ריאות חמורה. היה לו חום גבוה והוא היה אפטי לחלוטין. נתנו לו טיפול ראשוני והפננו אותו לבית חולים. לצערי, אני חוששת שהוא לא שרד. אבל הגיע אלינו גם ילד אחר, בן שמונה שסבל מאבצסים - הצטברות מוגלה שנגרמת כתוצאה מזיהום. הוא היה כל כך אמיץ כשניקזנו את הפצעים. הוא לא הוציא הגה ורק הדמעות זלגו לו על הלחיים. למחרת הטיפול הוא חזר ומצבו השתפר מאוד. הסתכלתי עליו. הוא היה מאושר. באורמוק נשארנו עד יום שישי. משם לקחנו מעבורת בחזרה לכיוון סבו, ונפגשנו שוב עם האנשים שעזרו לנו להגיע לאי לייטה. התארחנו בביתם והלכנו איתם לכנסייה שתרמה חלק מהכסף עבור השהייה שלנו ועבור תרופות. ביום ראשון טסנו להונג-קונג חזרה הביתה. בהונג-קונג, מרחק טיסה קצרה מהפיליפינים, הרגשנו הלם תרבות. מישהו מחברי המשלחת אמר: "הגענו מהעבר לעתיד בפחות משעה". למחרת טסנו הביתה.

תור ארוך במיוחד השתרך לתחנת דלק. כשהגענו לתחנה, לאחר שחלפנו על פני המוני אנשים, ראינו שלט ובו היה כתוב שהתחנה סגורה. הצבא הלאים את הדלק כי היה מחסור בדלק באי. לאחר נסיעה ארוכה הגענו לאורמוק. בעיר היו חמישה בתי חולים שארבעה מהם היו מושבתים בשל מחסור בציוד ותרופות. את בית החולים הנותר אייש צוות שסופק לו ציוד, גנרטור ותרופות מסיוע ממדינות זרות.

"מחוץ למלון שמרו חיילים מושיים על הצוותים ממעשי שוד וביזה על ידי המקומיים שנלחמו כדי לשרוד. בסופה נהרס גם בית הכלא המקומי ו-300 אסירים נמלטו ועשו שמות בערים ההרוסות. הם רצחו, אנסו ובזזו."

באותו הזמן החל לרדת גשם חזק מאוד שנמשך יומיים וחצי. נאמר לנו שהשלטונות הפעילו את התנורים להגברת הגשם כדי שאנשים יוכלו לאסוף את מי הגשמים לשתיה ולרחצה. אנחנו הגענו בינתיים למרפאה מקומית לא פעילה, הרוסה בחלקה מהסופה. שם נפגשנו עם צוות נוסף שכלל ארבעה ישראלים מ-FIRST, שהגיעו מהארץ יומיים קודם. הם הביאו איתם עוד תרופות נדרשות, אוכל, מים ואפילו גנרטור שסיפק חשמל למרפאה.

באורמוק התאכסנו במלון שניזוק גם הוא בסופה. לא היה בו חשמל, אבל היו מים זורמים ושם הלינו את כל המשלחות שהגיעו לאזור. מחוץ למלון שמרו חיילים מושיים על הצוותים ממעשי שוד וביזה על ידי המקומיים שנלחמו כדי לשרוד. בסופה נהרס גם בית הכלא המקומי ו-300 אסירים מסוכנים נמלטו ועשו שמות בערים ההרוסות. הם רצחו, אנסו ובזזו.

במרפאה טיפלנו בפצועים רבים שסבלו

נמר בדשא

טינקרבל

עמית עייני, בוגר בית הספר מנשר בתל אביב, הוא הזוכה בפרויקט "קצר במדבר" במסגרת פסטיבל סרטים בערבה. התסריט שכתב, לאחר שהות של חמישה ימים בערבה, מתאר מסע של אחיות במדבר

הוא להביא סרטים מבפנים. כלומר, הפרויקט הקטן בא למלא את הפסטיבל הגדול בתכנים שקשורים למקום, שהנוף שלהם הוא הדרום. לשם כך הוזמן עייני עם 15 סטודנטים נוספים לחמישה ימים של שהות בצוקים.

"הגענו למקום הכי יפה בארץ", הוא מספר בחיך. "אני חושב שבהתחלה לא ממש הבנו מה קורה פה. הרוחות געשו. כשאייל שיראי מפיק הפסטיבל פעל 'בזמן מדבר', אנחנו עוד היינו ב'זמן מרכז'. עבר בדיוק יום במקום הזה, עד שכולם שכחו את כל הצרות שלהם והרגישו את השפעת הטבע על מצב הרוח.

הפרויקט היווה חלק מתוך פסטיבל "סרטים בערבה" שהתקיים בצוקים לפני כחודשיים. בפסטיבל האחרון הוקרן סרטו הקצר של עייני ונבחר לצאת להפקה של סרט באורך מלא. אם אכן תתקדם ההפקה כמתוכנן ותגיעה לקו סיום, יוקרן סרטו המלא בשנה הבאה בפסטיבל.

בניגוד לסרטים המיובאים מבחוץ ומוקרנים בפסטיבל, "קצר במדבר" מזמין סטודנטים נבחרים מבתי ספר לקולנוע בארץ, ליצור סרטים קצרים שמקור ההשראה שלהם הוא המדבר. אם פסטיבל הסרטים מביא לקהל סרטים מבחוץ, המטרה של "קצר במדבר"

"כמעט ולא יצאתי", מודה עמית עייני, בוגר בית הספר מנשר בתל אביב. "הכל היה מסתורי מדי ולא ברור. לנסוע כמה שעות, לבלות עם אנשים שאני לא מכיר, במקום שאני לא מכיר ולא קרוב לכלום - נשמע לי בעיקר מלחיץ. בבוקר של הנסיעה החלטתי ללכת. האמת שדחפו אותי בכוח. כמעט פספסתי את הרכבת וגם קיוויתי לפספס".

היום הוא כבר לא מצטער על אותה נסיעה, שבסיומה נחת בשעת צהרים בצוקים. עייני, בן 30, הוא אחד הסטודנטים שכתב תסריט לסרט במסגרת פרויקט "קצר במדבר".

סצנה שמיקומה אחר בתסריט - לא היה לי שמץ של מושג איך הכול יתחבר בסוף. זה קרה מאוחר יותר. עכשיו אנחנו מתחילים להתגלגל לסרט באורך מלא בתקווה שייצא לפועל ויצולם".

מאז המפגש הגעת שוב לערבה?

"מאז שהתחיל הפרויקט הייתי בערבה יותר משהייתי בכל מקום אחר בעשור האחרון. הערבה הפכה למקום מפלט של ממש מכל הרעש שבעולם מחוץ לה".

טינקרבל ועייני. נחמד להיזכר

ספר על הסרט

"לסרט קוראים 'נמרות בחלל' והוא מסע של שתי אחיות במדבר במטרה למצוא את הנמר שמסתובב בו. הסרט נפתח בדמות המספרת שכשהייתה בת שלוש, עלה נמר מהמצוק ליד

עייני: "בעיקר השפיע עליי הקצב של הזמן, שאתה חווה דרך המדבר ולא דרך השעון. החופש הזה פשוט להסתובב וליהנות מכלום, בלי מלא הסחות דעת של מחשב, טלוויזיה או פלאפון".

הבית שלה ובא לישון על הדשא. היא יצאה אליו, וברגע האחרון אימא שלה תפסה אותה. זה בעצם הסיפור שלי, מהימים שנולדתי וחייתי במדרשת שדה בוקר. לקחתי את זה והוספתי את ההמשך, שבו הילדה מחליטה בגיל 18 לחפש אחרי אותו נמר. אל המסע מצטרפת אחותה הקטנה. בעצם הסיפור הוא על היחסים בין שתי האחיות והנמר הוא רק 'תירוץ' לאירועים המתרחשים.

מתי הבנת איך הכול יתחבר?

"כשנגמרו הצילומים לא ממש הבנתי מה ייצא. בגלל החום מצלמים רק כמה שעות בבוקר וכמה שעות בערב, וכל פעם יוצאים לצלם

לא הרגשתי ככה שנים. החוויה הייתה כל כך מיוחדת, שגם אחרי חמישה ימים איש לא מיהר לחזור".

מה אתה בעיקר זוכר מהמפגש?

"בעיקר השפיע עליי הקצב של הזמן, שאתה חווה דרך המדבר ולא דרך השעון. החופש הזה פשוט להסתובב וליהנות מכלום, בלי מלא הסחות דעת של מחשב, טלוויזיה או פלאפון".

מקום מפלט

התסריט שכתב עייני, הושפע ישירות מהשהות בערבה ובצוקים עצמה, שבה צולם הסרט שלו. "המקומות שלקחו אותנו לראות, השפיעו מאוד על הרעיון לסרט שלי וכולם גם נכנסו לתסריט", הוא מספר. "אני מרגיש שמיציתי את הסיורים והנופים השונים כמה שרק יכולתי. היום, זה נחמד לי להיזכר בסיור, כשאני רואה את הסצנה עם הדמויות שכאילו חיות את הלוקיישנים השונים".

"הסרט נפתח בדמות המספרת שכשהייתה בת שלוש, עלה נמר מהמצוק ליד הבית שלה ובא לישון על הדשא. היא יצאה אליו, וברגע האחרון אימא שלה תפסה אותה. זה בעצם הסיפור שלי".

צילום: אדוארד קרפוב

עשינו עסק

אלה ארז

חלום ישן

ה'שואו רום' הוא קודם כל בית חם, בית חם לאנשים, לחפצים ולבגדים.

שם העסק: "שואו רום".

התמחות: חנות למכירה של אופנת וינטאז' ואומנות, ובית פתוח לפעילות יוצרת וחשיבה בקהילה.

ישוב: ספיר.

שנת הקמה: 2010.

שעות פעילות: אחר הצהריים

בתיאום מראש עם מיכל

052-4260955.

בשווקים השונים, שהתקבלה מספקים שעוסקים בתחום או שנרכשה בחו"ל. אנחנו ממיינות, מכבסות ומסדרות את החנות. אנו מוצאות שיש חשיבות רבה לכביסה ולגיהוץ של הביגוד באופן שישמר אותו ויצג אותו בצורה מושלמת ללקוח."

רגע השיא?

"אחרי שנים של כמיהה ורצון למקום משלי, שיבטא את האהבה שלי לוינטאז', לבגדים ולחפצים שכל אחד מהם נושא עמו סיפור מרתק על ימים אחרים, אחרי שנים של אספנות - יום הפתיחה של העסק היה רגע השיא מבחינתי. הרגשתי שהנה זה קורה, ממחשבה ותקווה - לחלום שהתגשם. באותו יום חשבתי על הדרך שעברתי עד לרגע שבו נפתחה הדלת ועל כך שכל הדבר הנפלא הזה הוא של אביבה ושלי. ההתרגשות באותו יום הייתה עצומה וההתלהבות של האנשים והפרגון שאנו מקבלות, עד היום, נותנים לנו מרץ וכוח להמשיך."

שאיפות לעתיד?

"אנחנו מרגישות שהבאנו את המרכז לפריפריה. השאיפה שלנו היא לשמור על קשר עם הקהילה, להמשיך להיות בית יוצר, מקום שמעבירים בו הרצאות וסדנאות ומקום מלא השראה לנשים יוצרות. מבחינתנו ה'שואו רום' הוא קודם כל בית חם, בית חם לאנשים, לחפצים ולבגדים. מקום שעושה נעים בלב."

יצוא, יחד עם החשש לעזוב עבודה שמקנה 'ביטחון' הדחיקה את החלום. אחרי שהתפרקה חברת היצוא שעבדתי בה, הגעתי לצומת דרכים שממנו נולד ה'שואו רום'. בעצם, במהלך שנים הסתובבתי במקומות שונים בארץ ואספתי בגדים, אקססוריז וחפצי נוי שרובם יד שנייה ואופנת וינטאז'. החברות עם אביבה, השכנה שלי, שגם היא אספנית נלהבת, הולידה את השותפות המצליחה. יחד מנפנו את התחביב שלנו לעסק."

הצעדים הראשונים לוו בקשיים?

"השלב הראשונים היו מלווים בעבודה קשה והרבה אמונה. בתחילה התלבטנו לגבי אופי המקום ובחשיבה משותפת, החלטנו להתחיל בקטן, לפתוח את החנות ולראות לאן זה יוביל. עם הזמן הקמנו במסגרת החנות גם בית פתוח לפעילות יוצרת וחשיבה בקהילה שזוכה להצלחה. הקשיים שבהם נתקלנו, הם קשיים שרוב העסקים בפרפריה נתקלים בהם, כלומר כוח קנייה קטן ותחושה שהמרחק עושה את שלו. במקום קטן שבו כולם מכירים את כולם, לוקח זמן גם להגדיר את השירות."

סדר היום של העסק?

"באופן קבוע אנחנו מסיירות בשווקים בכל הארץ בחיפוש אחר חפצים מיוחדים. צריך לדעת לזהות את האיכויות והייחודיות של כל פריט ופריט שאנו מוכרות. בעבודה השוטפת ביום-יום אנחנו עוברות על הסחורה שנאספה

מי אנחנו?

מיכל סלה, תושבת ספיר, נשואה ואם לשלושה ילדים. אביבה פז, תושבת ספיר, שחקנית ורקדנית לשעבר, היום מורה לדרמה ומחול במתנ"ס.

איך הכול התחיל?

"את העסק הקמנו מאהבה ומתשוקה גדולה לחפצים יד שנייה, ליצירה ולאמנות לשמה", מספרת סלה. "המחשבה שיום יבוא ואעסוק במה שאני אוהבת הייתה קיימת אצלי תמיד, אבל 11 שנים של עבודה אינטנסיבית בחברת

מורה דרך

עמוס אבירן

סולמות וחבלים

קניון ברק משלב הליכה אתגרית, סולמות, חבלים, ותצפיות מרהיבות

קניון ברק הוא קניון מקסים המתחתר לרגלי הר כיפה, בסלע גיר רך ולבן מסוג קירטון. טיול בקניון הנושק למושב פארן, משלב הליכה אתגרית, סולמות, חבלים ותצפיות מרהיבות. במהלך החורף ערוץ הנחל מתכסה בפריחה מדברית האופיינית לאזור, בין השאר, של הלוטוס המדברי שפורח באדום עז. טיול בקניון ברק מיועד למטייל המנוסה במסלולים דומים. כמו כן בחורף הגבים עשויים להתמלא מים ורצוי להתעדכן לפני היציאה.

דרגת קושי

בינונית. מתאים למשפחות אוהבות אתגרים, אך לא להליכה עם עגלות ילדים.

משך הטיול

כולל כניסה ויציאה עם הרכב, כארבע שעות.

עונה מומלצת

סתיו-חורף-אביב.

תיאור המסלול

ירידה מכביש הערבה בקילומטר ה-115 של כביש 90. לאחר הירידה מהכביש יש לאפס את מד המרחק. לאחר נסיעה של כקילומטר, בדרך מסומנת בכחול, נגיע לחניון לילה של נחל ברק.

בקרב חניון הלילה נראה מצדו הימני באר מים פשוטה למראה, אבל עמוקה ביותר. עומקה של הבאר הוא כקילומטר וחצי. כיוון שהמים קרובים כל כך לגיהנום, הם גם חמים מאוד - קרוב ל-60 מעלות צלזיוס.

מהחניון יש פיצול שבילים המסומנים באדום ובירוק, נחלוף על פניו ונמשיך בדרך עפר המסומנת בסימון שבילים כחול המובילה לתחילת המסלול. לאחר כעשרה קילומטר מכביש הערבה, נחפש חנייה בצד השביל כדי לא להפריע לרכבים אחרים ומשם נצא למסלול. ההליכה עד לפתח הקניון נמשכת בין קילומטר אחד לשניים, תלוי במקום החנייה.

מהנקודה שבה חנינו, נצא בדרך המסומנת בסימון שבילים כחול לכיוון מערב לעבר המעוק. מצד ימין נראה מפל שממנו משתלשל הסהרון המשולשל, צמח טרופי ייחודי ומהבודדים שנמצאים בארץ. משני

טיפוס בנחל ברק. מתאים גם למשפחות

חי בערבה

רוני אוסטרייכר

הגמל

משפחת הגמליים הופיעה לראשונה על פני כדור הארץ לפני כארבעים מיליון שנים. הגמליים התפתחו באמריקה הצפונית, מהפרוטילופוס (Protylepus) - גמל בגודל ארנבת, ועד לגמלים הגדולים. גמלים חסרי דבשת נדדו לפני כשלושה מיליון שנים לדרום אמריקה, ומהם נותרו עד היום ארבעה מינים: למה, אלפקה, גואנקו וויקוניה. כשנסגר מיצר ברינג, המפריד בין אמריקה לאסיה, נדדו הגמלים מאמריקה לסיביר, ומשם לדרום אסיה ולצפון אפריקה.

הנדידה התבצעה במהירות, שכן עצמות גמלים מתחילת הפלייסטוקן (לפני כ-2.5 מיליון שנים) נמצאו במקומות רבים מרוסיה ועד אלג'יר. הגמל הדו-דבשתי (בקטרי) בוית באזור טורקמניסטן, והגמל החד-דבשתי

(ערבי) בוית בחצי האי ערב. לא נותרו בטבע גמלי בר חד-דבשתיים, וכנראה שגמלי הבר הדו-דבשתיים הם פליטי תרבות. גם באמריקה הצפונית, מולדתם, לא נותרו בטבע גמלים.

הגמל הדו-דבשתי והגמל החד-דבשתי התפתחו מאב קדמון משותף. הגמל הבקטרי התפתח בערבות ובמדבריות האירנו-טורניים מדרום רוסיה ועד מרכז אסיה, והגמל הערבי התפתח באזור הסהרו-ערבי (רצועת המדבריות הכוללת את סהרה, סיני, נגב וחצי האי ערב). לעובר צעיר של גמל ערבי יש שתי דבשות כמו לעובר של גמל בקטרי, אלא שרק דבשת אחת מתפתחת. בין שני המינים יש בני-כלאיים, וצאצאיהם פוריים, אבל פחות מאשר הוריהם. כלומר הפיצול בין שני המינים חל לפני זמן מועט, והם טרם התרחקו זה מזה מבחינה גנטית.

הגמלים חיים בעדר. הם מגיעים לבגרות מינית בגיל חמש, ותוחלת חייהם עשויה להגיע לארבעים שנה. עונת הייחום חלה בסוף הסתיו ותחילת החורף וההיריון נמשך 12 חודשים. הנאקה ממליטה בכר אחד בלבד, מניקה אותו במשך שנה, ויכולה להרות שנית רק בתום ההנקה.

בני משפחת הגמליים הסתגלו באופן מופלא לתנאי אקלים קיצוניים, והגמל הערבי פיתח התאמות מיוחדות לחיים במדבר.

צדי הנחל נוכל לראות גם שיחי צלף. בשעות הבוקר ואחר הצהריים, יש סיכוי לראות במקום יעלים ושפני סלע.

לאחר כמה דקות נגיע לחבל, לאחריו סולם קטן היורד לגב יבש וממנו נמשיך בסולם נוסף, מתנדנד מעט, באורך של כחמישה מטרים. לאחר שנעבור סולם נוסף ונסתייע בברזלי תמיכה - אנחנו למעלה. נמשיך שמאלה בשביל צר שזור תצפיות מדהימות. בשלב זה מומלץ לעצור כדי ליהנות מהנוף הנשקף למולנו.

נמשיך בהליכה עד שנגיע לפיצול שביל ישראל עם שביל ירוק. בפיצול זה, שאליו נגיע כחצי שעה מאז שיצאנו לדרך, נפנה שמאלה בשביל הירוק, עד לירידה חדה החוזרת לערוץ נחל ברק. בדרך ניתקל בגומחות רבות בסלע המכוסות בתקרה חומה. תופעה זו נקראת "טפונית" - תהליך בליה הנגרם על ידי מים. הדרך טוביל אותנו חזרה למכונית ומשם לכביש.

טיול נעים, עמוס

חאן אבירן

שולי ועמוס אבירן הגיעו לערבה ב-1975 כזוג מעומדים צעיר שביקש להתקבל לחברות בפארן. שולי שירתה במחזור הראשון של מורות חיילות בבית ספר שדה חצבה והתאקלמה במהירות בערבה. עמוס, חסר רקע מדברי, מלבד אימוני ג'יפים בשטחי האש ממערב לעין חצבה במסגרת שירותו הצבאי, התקשה בתחילה להתרגל לחיים במדבר. עם הזמן התאהב עמוס גם הוא במדבר וב-1995 החל להדריך מטיילים באזור. ב-2000 הקימו בני הזוג את 'חאן אבירן'. החאן הוקם בהשראת החאנים העתיקים, כמקום למנוחה, שינה, בילוי ואוכל, ובעיקר כמקום שיאפשר למטיילים לקבל מידע על המדבר. חאן אבירן מקיים טיולים מודרכים בג'יפים וברגל ומסייע בהעברת מטיילים לשטח.

צילום: רוני אוסטרייכר

להקת גמלים. הסתגלו לאקלים באופן מופלא

בית קטן בערבה

נועה בן שמחון

אתניות מודרנית

משפחת אבוחצירה / חצבה

הדיירים: רמי (46), דלית (38), ענב (16), ניר (12) ואילי (5) **גודל:** 235 מ"ר. ביתם המיוחד של משפחת אבוחצירה במושב חצבה נבנה ב-2006. "כשחשבנו על בניית הבית, התחלנו להתעניין במגזינים של עיצוב ושם נתקלנו בסגנון האתני", מספרת דלית, "משם בעצם הכל התחיל". בית שונה צריך גם התחלה קצת שונה, וכך, הם מספרים, התחיל תהליך התכנון. "פנינו למהנדס ורק אחר כך הלכנו למעצבת", מוסיפה דלית, "מה שהתברר כמסלול הפוך ממה שצריך. כשפנינו למעצבת, התוכנית ההנדסית כבר הייתה סגורה וזה יצר לא מעט בעיות. היינו צריכים לשנות די הרבה כדי להתאים את התוכנית לעיצוב שבחרנו, אבל בסוף זה הצליח".

לבית שני אגפים עיקריים, האגף המזרחי שייך לילדים והאגף המערבי שבו הסלון והמטבח. בין האגפים מחברת יחידת הורים נפרדת. באגף המזרחי שלושה חדרי שינה, פינת טלוויזיה, חדר מקלחת ושירותים. המסדרון, המשמש גם כספרייה, מוביל ליחידת ההורים ומשם לחלל הגדול של הסלון והמטבח. לבית שתי כניסות, כניסה ראשית הפונה לרחוב הפנימי וכניסה נוספת מאזור החניה.

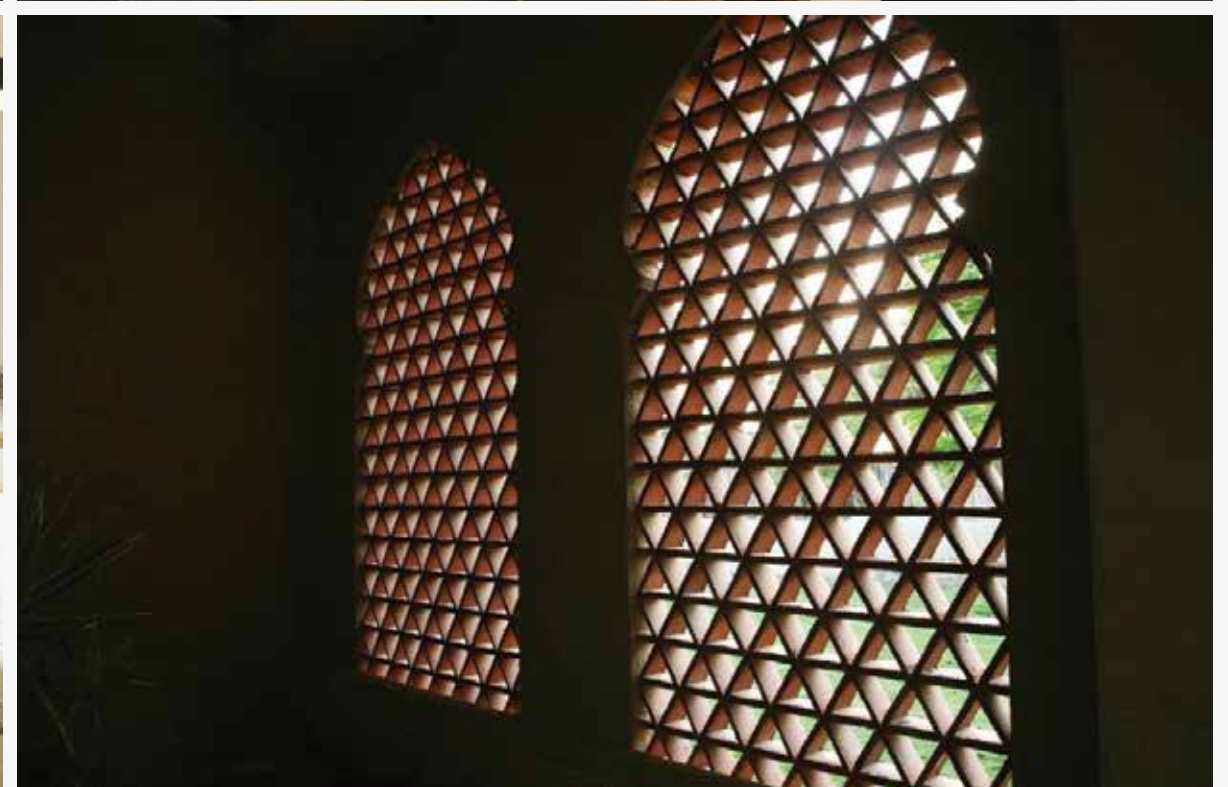
הבית עוצב בסגנון אתני-מרוקני, על ידי יערה סיון-ריחני. יערה, ילידת עין-יהב ובת כיתתה של דלית, עיצבה עוד מספר בתים בערבה. בני הזוג אבוחצירה נתנו לסיין-ריחני יד חופשית בעיצוב הבית ובזכות שיתוף פעולה בינה לבין רמי, שאחראי גם על חלק גדול מעבודות הפרזול והנגרות בבית, הושגה המטרה. "יערה זיהתה חפצים ואלמנטים במקומות שונים בארץ ואז הזמינה אותנו לראות", מוסיפה דלית בשעת בוקר מאוחרת, והיא יושבת לצד שולחן המטבח. "ברצפת הבית למשל מוטבעים חמישה 'שטיחי ריצפה' שבמקור היו שולחנות אבן. הבאנו אותם מחצור הגלילית ושילבנו אותם ברצפה, כמו שהם, עם המסגרת. גם את ה'משרביות', לבני תחרה חלולות שמשמשות לעיטור הבית, הבאנו במיוחד ממפעל באופקים, שמתמחה בתחום".

כל פריט בבית נבחר בקפידה, תוך שימת דגש על השילוב בין אתניות לבין מודרניזציה ופרקטיות, מלבד פריט אחד שנבחר עוד לפני שהבית תוכנן. "את המראה הגדולה במבואה קנינו עוד לפני שהתחלנו לבנות, איפסנו אותה במחסן, וכשהתחלנו את הבניה נזכרנו בה", משחזרת דלית. "האמת היא שלא זכרנו כמה היא גדולה וכשהוצאנו אותה הבנו שנצטרך למצוא לה מקום מיוחד. קיר הלבנים שעליו היא תלויה בעצם נבנה במיוחד בשבילה".

חפצים אחרים עברו הסבה כדי להתאימם לבית, שקשתות ברזל מיוחדות מעטרות תקרתו הגבוהה. כך למשל שולחן הקפה בסלון, פריט בעל ערך היסטורי ורגשי, ששימש את סבתה של דלית בעבודתה כמורה למלאכת יד. מדובר בשולחן נגרות עם מצבטים שהוסב לשולחן קפה. גם למנורה במטבח, המורכבת מאהיל עשוי מברזל, היה בעבר שימוש אחר. "המנורה הזו הייתה הרבה שנים בהודיה בחוץ, היא הוכנסה לבית כמו שהיא, אפילו לא הורדנו ממנה את החלודה והיום היא מאירה לנו את המטבח", היא אומרת. המטבח הוא גם הפינה האהובה על בני המשפחה, "הכל קורה במטבח", משתפת דלית, ולצידה אוסף מרשים של קומקומים וצנצנות תה. על האי במרכז המטבח כבר ממתינים הסירים עם ארוחת הצהריים.

צילום: מיכל כהן

הספרייה

עדכונים ממדף הספרים / אילת סימון מתי לאחרונה האזנתם לסיפור של שלום עליכם?

נחמיאס, יפתח בטקס חגיגי לתלמידי כיתות א'-ג' בבית הספר. את רשימות הספרים אפשר למצוא באתר או"ח.

מפגשי סופרים

במסגרת סדרת 'מפגשי סופרים' אירחנו את הסופרת יעל נאמן. נאמן, עוררה עניין גדול והזדהות בקרב הקוראים כבר בספרה הראשון 'היינו העתיד'. לרגל ספרה השני, 'כתובת אש', נענינו לבקשת הקוראים בערבה והזמנו אותה למפגש. במפגש שיתפה נאמן את הקהל בחוויית הכתיבה השונה של הספרים וסיפרה על החוט המקשר ביניהם.

היה זה מפגש ראשון מתוך ארבעה מפגשים המתוכננים השנה. במפגש השני, שהתקיים לאחרונה, אירחנו את ד"ר רון פונדק לרגל צאת ספריו: 'ערוץ חשאי: אוסלו - הסיפור המלא' שבו חושף פונדק, במלאת 20 שנה להסכם, את התהליך מנקודת מבט אישית ומבחינה היסטורית. וספרו השני 'ציר סקרנות, צומת ודאות', שבו מחזיר פונדק את הקוראים לימי הטירוף והכאוס של מלחמת יום הכיפורים ומבהיר את הצורך במאבק לשלום.

בקבלת הפנים המסורתית לילדי כיתות א' שנערכה בתחילת השנה בספרייה האזורית, נהנו הילדים מסיפורו הידוע של שלום עליכם 'הדגל', בביצוע 'סיפור בשלושה'. 'סיפור בשלושה', הוא יוזמה של שלושה אמנים מהערבה ששיתפו פעולה בסיפור, יצירה ומנגינה: עדנה מצרפי, סיפרה בקולה המלטף; סיליה יצחק, ביצעה פעלולי אמן בפחם (instant illustration); ורומן מורדכוביץ, שעטף את הכל בצלילי קסם. הבאים בשערי הספרייה עדיין יכולים להתרשם מהאירורים הנפלאים מהאירוע.

כידוע, עקב עבודות הבניה המתקיימות במבנה המתנ"ס, פועלת הספרייה האזורית באופן זמני במבנה מועדון הנוער של ספיר. עברו איתנו: אוסף הילדים והנוער, אוספי העיון והסיפורת למבוגרים, פרסומים משנת 2011 וכן ספרי לימוד הנלמדים השנה בבית הספר התיכון וחטיבת הביניים.

בימים אלה, נערכת הספרייה עם בית הספר היסודי יחד לקראת 'מצעד הספרים' לשנת תשע"ד. המצעד, שאותו מרכזת השנה אילת

המבוקשים

רשימת הספרים המושאלים
ביותר בספרייה האזורית

מבוגרים

כלה / אורה אחימאיר, עם עובד, 2012

פרוייקט רוזי / גרהם סימסון
אחוזת בית, 2013

המקווה האחרון בסיביר / אשכול נבו
כנרת-זמורה ביתן, 2013

סתת האבן / קמילה לקברג,
מודן, 2013

המסע המוזר של מר דאלדרי / מרק לוי
משכל, 2013

מלכת היופי של ירושלים / שרית ישי-
לוי, מודן, 2013

ילדים ונוער

האגדה על מרפי בטטה / אואן קולפר
כנרת, 2008

האגדה על קפטן קרואו / אואן קולפר
כנרת, 2009

הרפתקאות דוד אריה בערבות רומניה /
ינץ לוי, זמורה-ביתן, 2007

אדי בלאגן: הרפתקה במצרים / נמרוד
רשף, קוראים, 2010

ארנגול / כריס גרין, משכל, 2013

יומנו של חנון: הקש האחרון / ג'ף קיני
כנרת, 2009

המומלץ / יוני גליציאנו הספר הנכון

ד"ר רובינסון מביא שלל סיפורים של אנשים שהצליחו למצוא את המקום הנכון בשבילם, למרות ביה"ס ולא בזכותו

"המקום הנכון-למה חשוב לעשות את מה שאוהבים" / ד"ר קן רובינסון, הוצאת כתר

אם ספר זה לא ישנה את חייכם, הוא יכול לשנות את חיי ילדכם, ועל כך אני נותן את מילת הכבוד שלי. אחרי הקדמה דרמטית זו אספר לכם על הספר "המקום הנכון-למה חשוב לעשות את מה שאוהבים" מאת ד"ר קן רובינסון. אם לתמצת את הספר במשפט אחד הרי שבית הספר, כפי שאנו מכירים אותו, הורג את היצירתיות שכולנו נולדים איתה. למעשה, מתוך שלל הכישרונות והיכולות של כל ילד, בית הספר מודד בעיקר שתי יכולות או שתי אינטליגנציות בלבד. על פי התיאוריה שהוצעה על ידי הפסיכולוג הווארד גרדנר בשם "אינטליגנציות מרובות" קיימות תשעה סוגי אינטליגנציה.

מערכת החינוך נולדה ברחמה של המהפכה התעשייתית, וכך היא מתנהלת - בצורה תעשייתית. והנה בספר הזה, מביא ד"ר רובינסון שלל סיפורים של אנשים שהצליחו למצוא את המקום הנכון בשבילם, למרות ביה"ס ולא בזכותו. הסיפור הראשון בספר מתאר ילדה בכיתה א' שהתקשתה להתרכז בשיעורים. בשלב מסוים החליטה המורה לבקש מכל ילדי הכיתה לצייר באופן חופשי. במשך 20 דקות הייתה הילדה מרוכזת לגמרי בציור. כאשר המורה ניגשה אליה ושאלה "מה את מציירת?" ענתה הילדה, "את אלוהים". המורה אמרה לה: "אבל אף אחד לא יודע איך אלוהים נראה", והילדה השיבה מיד: "עוד רגע כולם ידעו".

יכול להיות שאתם אומרים לעצמכם: "נו, זה ספר למורים..." אז זהו, שלא. אנחנו, כולנו, הורים ואנשי חינוך, חיים במאה ה-21, ועדיין חושבים כמו בתקופה של המהפכה התעשייתית - קו ייצור לאקדמאים, ולא לאנשים יצירתיים עם להט ודמיון. למעשה, האנשים היצירתיים הם המצליחים הגדולים, הן מבחינה כלכלית והן מבחינת הסיפוק שהם חשים בחייהם.

נכון, לא כל אחד הוא פול מק'רטני או ליאונל

מסי, אבל יש סיכוי. ואם במערכת - וב"מערכת" אני מתכוון לכולנו - נאפשר את הגילוי הזה, את ההזדמנות להצליח ולבטא את הכישרון והאינטליגנציה שלנו, להשתמש בדמיון ולהיות יצירתיים, יהיו לנו ילדים מאושרים ו"מוצלחים" יותר, ואני מאמין שהם ילמדו יותר, ובהנאה גדולה.

אז איך עוזרים לילד למצוא את המקום הנכון בשבילו? אני לא יודע, אני עובד על זה, אבל אם תקראו את הספר, אני מאמין שגם אתם תתחילו "לעבוד על זה". השינוי הוא בלתי נמנע, העולם דורש את השינוי, העתיד כבר כאן וכדי שאנחנו וילדינו נוכל לעמוד באתגרי העתיד, לא מספיק "ללמוד יותר", צריך ללמוד אחרת, צריך לחשוב אחרת. אין צורך להעלות הילוך כדי להתמודד עם אתגרי העתיד, אלא להחליף כלי תחבורה, לעבור מעגלה עם סוסים למטוס סילון. הספר עמוס בסיפורים שיכולים לסייע לנו למצוא את ה"מקום הנכון" בשביל ילדינו. הספר יפתח בפניכם שלל מחשבות, וכמו כל ספר טוב, הוא ישאיר הרבה שאלות פתוחות. את התשובות נצטרך לחפש ולהמציא. ■

פרשת השבוע / שירה מאירי, מכינת ערבה

למה בכורות?

אם כך, מדוע בכורות?

הנחת היסוד הבסיסית שאציע היא שבכור שווה מנהיג. מכת בכורות היא בעצם משל ל"מכת מנהיגים". כשם שבכור הנו האח הגדול בבית, בעל האחריות והכבוד, כך הוא גם בכור בעולם הגדול, כלומר, אמור להוביל ולהנהיג את הסובבים אותו. אלוהים בחר להשמיד את הבכורים כיוון שהיו מנהיגי העם המצרי בעתיד. המשואה הייתה: כדי להחליש עם, יש לקחת ממנו את שליטיו הטובים ביותר. עם ללא שליט הוא לוט בערפל ולכן כשראה פרעה שנלקחו ממנו "ילדיו" הבכורים, הוא הבין שכוחו נחלש מרגע זה והלאה, ולא יוכל עוד להשליט טרור בעם אחר.

מכת בכורות היא הסכנה הגדולה של עמנו, עם שזקוק יותר מכל דבר אחר למנהיגים חזקים ומוסריים. אף על פי שלא קיים "פרעה" שיטיל עלינו מכת בכורות כנקמה, נדמה לא פעם שאנו כבר היום סובלים ממכת בכורות מטפורית, ובה אנו הפרעה של עצמנו ואין משה שינהיג אותנו. מכינות, שנות שירות, ותוכניות שונות לקידום נוער הן אחת התרופות ל"מכת המנהיגים" שפקדה אותנו. אם נצא מתוך "פרשת בא", נוכל ללמוד כי אם נקדים תרופה למכה, אולי עוד נרפא.

"פרשת בא" היא פרשת השבוע השלישית בספר שמות. זוהי פרשה המגוללת בתוכה את אחד הסיפורים הקאנוניים בתולדות עם ישראל, ואולי המכונן שבהם - סיפור יציאת מצרים. בפרשה מתוארות שלוש המכות האחרונות: ארבה, חושך ומכת בכורות והיא מסתיימת בסיפור יציאת מצרים ובדינים הלכתיים שונים למיניהם.

נקודת השיא בסיפור הגלות היא ללא ספק יציאת מצרים עצמה. אך אם אנו שואלים עצמנו מה גרם לשחרור ולגאולת עם ישראל, התשובה היא: המכה האחרונה - מכת בכורות. תשע המכות החלישו בהדרגתיות את העם המצרי, ואילו המכה שהביאה את הקץ לעבדות והכניעה את פרעה - הייתה מכת בכורות. זוהי המכה הקשה ביותר כיוון שבניגוד למכות האחרות, היא הייתה היחידה שפגעה בחיי אדם.

שאלת השאלה: מדוע דווקא בכורות?

נסה להתחבר לחשיבה הפרימיטיבית באשר לצורכי העם במלחמה. מצד אחד אם נצא מנקודת הנחה שעם במאבק זקוק לכוח פיזי - היה הגיוני שיהרגו כל הגברים הבגירים. מצד אחר ניתן לומר שעם במאבק זקוק לכוח אדם ועל כן יש צורך בנשים יולדות ובמניקות. אלוהים היה יכול להשמיד את כל הגברים בממלכה או את כל הנשים בממלכה, מכאן ומכאן הייתה נחלשת מאוד ממלכת מצרים.

מועדון ארוחת הבוקר

ישי אבני

הפּוֹפּוֹרְטִי אַנְבִּיבָה

אצל משפחת שונר / צופר

צילום: ענת רוטשטיין

מימין: עופר ונטע שונר. עבודת צוות משפחתית

מלח, פפריקה מתוקה, פפריקה חריפה. היא גם חותכת עגבניות ובצלים לפלחים גדולים ומוציאה מהמחבוא את הזיתים.

הילדים קולפים ביצים קשות ובצל.

אבא כותש שום ומלח במכתש ועלי, קוצץ פטרוזיליה, סוחט מיץ לימון טרי ומכין טחינה.

כאשר כל המצרכים המוכנים מונחים בצלחות על השולחן: תבלינים, ירקות, ביצים, טחינה, שום ומיץ הלימון - החפלה מתחילה, וכל סועד מקבל לידי צלחת גדולה עם לוביה. בשלב הבא כל אחד מרכיב לעצמו את המנה, על פי טעמו האישי, כלומר מוסיף על הלוביה מהמצרכים הפזורים על השולחן. את השלל שנאסף בצלחת יש לאכול כמובן עם פיתה טרייה.

את חפלת הלוביה מסיימים בתה חם מתוק ומהביל, קינוח אוריינטלי או סתם עוגת שמרים שוקולד של אחד השכנים.

בתיאבון!

אם גם אתם אוכלים ארוחות בוקר מפנקות ורוצים לשתף אותנו, כתבו אלינו.

הלוואי שנלוות לפול, והעובדה שאחרי מנה גדולה של פול מאבדים יכולות בסיסיות של תזונה - יצרו חדווה ואלברט שונר את הגרסה האולטימטיבית והקלילה של ארוחת הבוקר של שבת. הגרסה הזאת, משמרת מסורת ביתית אך עדכנית יותר. כך יצא שהגעתי באחת השבתות לחפלת הלוביה של משפחת שונר.

המשתתפים: אבא אלברט, אימא חדווה והילדים נטע עופר ואורי - כל אחד עם בן זוגו, קצת חברים וקצת שכנים. באותו בוקר, באוהל גדול ואתונטי שבנה אלברט בחצר הבית לפני האירוע, הצטופפנו יחד 15 סועדים. אלברט מספר שבמקור, במשפחתו, חולקה מלאכת הכנת הארוחה בין בני המשפחה, כך שלכל אחד היה תפקיד מוגדר וברור. ארוחת הבוקר שלנו נערכה על פי אותה המסורת.

אמא מבשלת פול (לוביה במקרה שלנו). לוביה יבשה משרים ל-24 שעות. מחליפים מים במהלך ההשריה כארבע פעמים. בבוקר החפלה מבשלים את הלוביה במים רותחים עד ריכוך, שזה אומר בין חצי שעה לשעה. כמו כן, יש לוודא שהמים לא אוזלים בסיר בזמן הבישול. בנוסף, חדווה מסדרת צלחות קטנות עם תבלינים כמו: כמון, פלפל חריף,

מסתבר שיש משפחות המשמרות מסורת של ארוחות בוקר גדולות בשבת. כשהייתי ילד, לא היה לי זמן לאכול בשבת בבוקר, לרוב רק פרוסה של עוגת שמרים קטנה מאתמול, ומהר מהר לצאת לים לחוג ימאות. בצהריים נהגנו לאכול ארוחה גדולה. אני יכול לזכור רגעים בודדים של ארוחות בוקר גדולות. פעם בשנה, בתחילת החורף, פותחת משפחתי בירושלים את עונת הטשולנט. ככה זה במשפחה שלי, מכל ארוחה קטנה עושים טקס, מזמינים הרבה אנשים מכינים מסכת שירים, מציגים ואוכלים הרבה.

במשפחת שונר מצופר עושים את זה אחרת. כשהיה אבא אלברט ילד קטן, הם מספרים, בכל שבת בבוקר היו אוכלים אצלו בבית "חמין של מצרים", שמורכב בעיקר מפול. במצרים מסתבר, אם אין קישקע, אוכלים פול. כמו שאלברט מתאר, בכל פינת רחוב במצרים נמצא דוכן פול, כך שאוכלים שם את הקטניה הירוקה כל השבוע, ובשבת מנה כפולה.

חפלת פול מצרית אמיתית כוללת עבודת צוות משפחתית, מעט מצרכים בסיסיים, מצב רוח טוב וצלחת מלאה כל טוב שממלאת אותך לפחות עד מוצאי שבת. עקב תופעות

עשה זאת בעצמך / כנרת קרוגמן

מובייל לתמונה

יצירה שנחמד להכין יחד כמתנה לסבא וסבתא, הורים וחברים, או סתם לקישוט החדר

החומרים הדרושים: (איור מס' 1)

- מלבן מקרטון ביצוע/ פוליגל
- חוט סיליקון (חוט דיג או חוט אחר)
- חרוזים צבעוניים
- צבעי טוליפ
- תוספות שונות לקישוט
- תמונה

אופן ההכנה:

1. מחוררים את הקרטון: חור אחד למעלה במרכז שימש לתלייה, ושלושה חורים בחלק התחתון. משחילים חוט דרך כל אחד מהחורים וקושרים צמוד לקרטון. (איור מספר 2)

2. משחילים חרוזים על החוטים וקושרים קשר נוסף בקצה. (איור מספר 3)

3. מדביקים את התמונה על גבי הקרטון ומקשטים מסביב לתמונה בצבעי טוליפ. ניתן להוסיף קישוטים נוספים כאוות נפשנו: מדבקות, אבנים צבעוניות או עוד חרוזים. (איור מספר 4)

4. אם ברצוננו להכין מובייל ולא תמונה לקיר, ניתן לקשט משני הצדדים: בצד אחד מדביקים את התמונה ובצד השני אפשר לכתוב ברכה או להדביק תמונה נוספת.

הידעת? "חיפושית משה רבנו"

מושית השבע פעילה בעיקר בעונת האביב. עם תום האביב נישאת המושית על ידי הרוח לאזורים גבוהים יותר כמו הר החרמון והרים אחרים. הנקבה והזכר של מושית השבע זהים במראם אך הזכר מעט קטן יותר. תוחלת חייה של מושית השבע בין שנתיים לשלוש שנים בלבד.

- שמה המדעי של חיפושית משה רבנו הוא "מושית השבע" או "ארגמנית שבע הנקודות".
- למושית השבע שני זוגות כנפיים אדומות המנוקדות בשמונה נקודות שחורות, ארבע על כל כנף.
- כאשר זוג הכנפיים סגור, מתלכדות שתיים מהנקודות ונראות כאחת ומכאן שמה.
- מושית השבע היא טורפת הניזונה בעיקר מכנימות עלים שמזיקות לגידולים חקלאיים.

המלצה על ספר ילדים / אלה ארד

לא מפחד ממפלצות

סיפור מסעו המופלא של מקס במרחבי הדמיון, סיפור על אומץ לב, על התמודדות עם הפחד ועל "חליפת זאב"

ארץ יצורי הפרא / מוריס סנדק (תרגום: אוריאל אופק), "כתר הוצאה לאור"

לקורא לעצור מעמוד לעמוד ולפתח שיחה עם הילד בהתאם לגילו ולהבנתו בדבר האירועים המשתנים בספר. "יצורי הפרא" של סנדק, מנפצים כל דמיון מאיים על מפלצות מפחידות מתחת למיטה. מספיק להביט על האיורים המקסימים, על הבעותיהם החביבות של יצורי הפרא, או לקרוא את המשפט: "כל כך אנחנו אוהבים אותך" מפי יצור הפרא אל מקס, כדי להבין שבעולם הזה, אם רק אוהבים, מרגישים חזקים בלב ופועלים מתוך בטחון עצמי, אפשר להתמודד עם כל פחד. וגם הסוף טוב... אבל לא נגלה. ■

ויום, אל תוך שבועות וחודשים ועל פני שנה ויותר. הספר סוחף אותנו אל רגע אחד בחייו של הגיבור, שבו הוא יושב לבד בחדרו ופורש בפניו סיפור על דמיון והשראה, התמודדות עם הפחד ואחיזה ברגע של גבורה. האיורים בספר, פרי יצירת הסופר גם הם, מרהיבים ומספרים את הסיפור בפני עצמם.

"ארץ יצורי הפרא" הוא ספר שיכול לרתק ילד בן שנתיים, תלמיד בן עשר ואם בת 40. השורות הקצרות ממצות בתוכן סיפור עוצמתי. כל מילה מרכזת בקצרה תובנה שיש בה הרבה מאוד עומק. קצב הכתיבה מאפשר

"ארץ יצורי הפלא" מביא את סיפור מסעו המופלא של הילד מקס במרחבי הדמיון. ספרו של מוריס סנדק, שנכתב בשנת 1963, הוא סיפור אל מעבר לזמן או מקום, שהרי ישנם היום ילדים שובבים ה"לובשים את חליפת הזאב שלהם" בדיוק כמו אז. הספר אמנם מוגדר כספר ילדים אבל כל קורא יכול למצוא בו את "חליפת הזאב" הפרטית שלו ואת "יצורי הפרא" שלו. את הדמויות שרואה מקס בדמיונו יכולים גם אנו וגם ילדנו למצוא בכל מקום ובכל זמן, ולשייך אותן לרגעים שונים מתמונות חיינו. מקס מפליג בדמיונו למרחקים דרך לילה

יום פתוח ערבה 2014

רביעי, 15.1.14, 9:00-18:00
 חמישי, 16.1.14, 9:00-16:00

בתכנית

- 200 חברות מציגות בתערוכה החקלאית הגדולה בישראל
- מפגש חקלאים עם שר החקלאות, ח"כ יאיר שמיר יום חמישי, 16.1, 14:00, אודיטוריום ויידור.
- סיורים מודרכים בחממות הניסויים בתחנת יאיר חשיפה של פלאי החקלאות המודרנית
- כנס מקצועי - חידושים בחקלאות יום רביעי, 15.1, 10:00-14:00
- ארוע פתיחה חגיגי במעמד נשיא המדינה יום חמישי, 16.1, 11:15
- שוק אמנים ויצירה מקומית
- במה פתוחה והופעות חיות מסביב לשעון!

בואו להפגש עם האנשים שעושים חקלאות

מופעי מוסיקה ביום הפתוח 2014

יהודית רביץ

בהופעה

חמישי, 16.1, 20:30

יהודית רביץ עם רפרטואר עשיר, אנרגטי, שובה לב. מלאת עוצמה עם כל השירים האהובים והמרגשים.

כרטיסים במחיר מיוחד במכירה מוקדמת!

אריאל זילבר

"המיטב"

רביעי, 15.1, 20:30

להיטים מכל הזמנים: "רוצי שמוליק", "בטי במ", "הולך בטל", "ואיך שלא"... מופע מקפיץ ומרגש בליווי 8 נגנים.

ערב מפגש בין המציגים בתערוכה ותושבי האיזור.
 הכניסה חינם למציגים בתערוכה!

למידע ורכישת כרטיסים מוזלים באשראי (עד ליום רביעי, 14.1.14) התקשרו: 052-3666646
 מיום פתיחת התערוכה וביום המופע ניתן לרכוש כרטיסים במחיר מלא, במזומן בלבד, בעמדת המודיעין ובקופות התערוכה

לפרטים נוספים בפייסבוק: תערוכה חקלאית בערבה | 08-6581083 | www.aravaopenday.co.il | mopen@arava.co.il

